

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

„VASUL CEL ALES“

Convertirea Sfântului Pavel la creștinism e de o așa covârșitoare însemnătate în istoria Bisericii, încât îndrăznim să spunem că este cel mai important eveniment după Învierea Domnului. Anul de față e merit să reamintească întregii familii creștine ce valoare imensă a avut pentru Biserică convertirea marelui apostol la credința cea adevărată, la care l-a chemat însuși Mântuitorul, și în urma rugăciunilor și a muceniei Protomartirului Ștefan. Centenarul acesta al marelui Apostol se poate socoti ca o întregire a centenarului Răscumpărării, pentru partea însemnată pe care a avut-o Apostolul în evangelizarea lumii greco-romane ca mare și îndrăzneț organizator al centrelor principale în jurul cărora s'a polarizat întreaga viață creștinească din era apostolică și de mai târziu. De fapt, personalitatea lui morală o întrece pe aceea a tuturor apostolilor împreună și cine se apropie de sufletul lui mare simte că e pe marginea unui vulcan. Născut într'un mediu elenistic în Tarsul Ciliciei, dintr'o familie evreiască, care însă nu era contaminată de păgânism, Pavel era un sincer aderent al

SF. PAVEL

fariseilor. Nu pentru că sufletul său dornic de adevăr și-ar fi găsit idealul în ritualismul exagerat al sectei, ci fiindcă (originar din familie

farisaică a cunoscut și a admirat oameni de caracter robust, de știință și de virtute, cari îi apărau cu bărbăție principiile. Rarele sale calități sufletești au determinat familia să facă din el un dascăl al legii. În acest scop fu trimis la Ierusalim, în școala superioară, unde se formau toții învățații adevărați. Mai târziu se va mândri în fața coreligionarilor săi, deveniți vrăjmași neîmpăcați, de a fi fost crescut în școala lui Gamaliel. Acest dascăl, adevărată mândrie a legii, sădi în învățăcel respectul pentru vechile tradiții rabinice și pilda celor mai austere virtuți, fără, însă, a putea desrădăcina din el fanatismul sălbatec ce-i clocotea în vine. Studiile aceste, însă, nu explică îndeajuns cultura literară ce se desprinde din scrierile lui Pavel, în cari nu numai că citează poezi greci,

dar prin puterea dialecticei sale se dovedește un desăvârșit învățăcel al lui Aristotel. Chiar și limba grecească, deși nu întrebuintată în eleganța-i clasică, îi este familiară, cu

dar prin puterea dialecticei sale se dovedește un desăvârșit învățăcel al lui Aristotel.

Chiar și limba grecească, deși nu întrebuintată în eleganța-i clasică, îi este familiară, cu

toate resursele ei variate de figuri oratorice și de gândire. Dar el se folosește de ea numai ca să transmită și să împărtășească altora gândul său puternic de care este stăpânit. Toate acele reminiscențe poetice, acea întrebuintare a literaturii grecești, acea stăpânire deplină a limbii, nu se explică decât prin influința pe care au avut-o asupra sa în copilărie retorii și filosofii greci cari, își dau întâlnire în Tars făcând din el unul din centrele cele mai culte a lumii romane. Această influință s'a resfrânt asupra lui și mai târziu, când trudit de drumurile lungi și grele ale apostoliei, se abătea prin Tarsul nașterii și copilăriei sale. Nu se poate ca o fire atât de privilegiată, atât de lacomă după adevăr și atât de dornică de știință să se fi desinteresat de marile probleme literare și filosofice, pe cari și-le punea geniul grecesc. Tatăl său, cetățean roman cum era, trebuie să se fi bucurat de o mare stimă într'un oraș comercial ca Tarsul, și nu e greu de înțeles cum, prin forța împrejurărilor, Pavel să fi putut ajunge în contact cu cei mai de seamă reprezentanți ai culturii contimporane.

Chiar dacă nu se făcea creștin, tânărul din Tars avea tot ce se cere pentru a deveni mare: inteligența promptă, sensibilitatea delicată, sufletul cult, voința energică și o nețărmurită dragoste pentru adevăr și virtute. E greu să afli o fire mai privilegiată. Convins că adevărul este destinat mai mult trăirii decât simplei cunoașteri, împlinea cu grije ceea ce învăța, folosindu-și tinerețea spre a ajunge la idealul dreptății prin exacta observare a legii. »Cu toate că această violentă dorință de bine primejduia să-l ducă la fanatism și să facă din el un prigonitor, totuși chiar și în excesele sale, intențiunile i-au rămas curate și Dumnezeu a trebuit să aibă milă de rățăcirile sale generoase».¹⁾

Slab de constituție și cuprins de oareșcare boală, pe care o numește *boldul trupului*, Pavel spunea despre sine că e departe de a fi o persoană impunătoare. Dar câtă energie nu avea acumulată în suflet și cum era în stare să înfrunte toate greutățile firii și ale oamenilor! Rămânem și azi uimiți în fața muncii prodigioase din tot cursul vieții sale și admirăm că ce a putut să săvârșească un suflet oțelit în un trup slab ca al său. Slava lui Dumnezeu îi este unica și puternică preocupare. În urmare era firesc să nu se încurce în legăturile căsătoriei. Pasiunea religioasă îl preocupase de cu bună vreme și nu-i îngădui vremea și gândul să încheie o legătură ce i-ar fi slăbit în chip

fatal zelul. Mai târziu spune el însuși că este un mare har pentru el că a fost chemat să trăiască slobod de orice legătură, și scrie celor dintâi învățăcei ai săi din Corint, că le dorește și lor să fie ca și dânsul.

Iată cu ce calități extraordinare a înzestrat Dumnezeu pe acela care avea să fie »vasul ales care să-i poarte numele la neamuri și la împărați și la fii lui Israil.

Convertit la credința lui Cristos se face slujitorul convertirii. *Conversus Paulus conversionis minister factus est* (S. Bernard). Lumea i-a simțit ascuțitul puternic al sabiei cuvântărilor și scrierilor sale. Avântul dragostei sale pentru adevăr și pentru Cristos l-a purtat peste toate meleagurile imperiului roman, ca pe un vânt puternic și roditor, răspândind pretutindeni cuvântul și dragostea lui Cristos. Pavel n'a cunoscut nicidecum odihnă, căci mereu rămâneau alte suflete cărora trebuia să le vestească evanghelia. Și în lanțuri predica. Și legat, scria. Iar când nu mai putea nici predica nici scrie, se ruga. Și rugăciunea lui, cum se poate vedea din scrisorile sale, avea o putere iresistibilă, căci era pătrunsă de focul dragostei dumnezeiești pentru Isus. Epistolele lui sunt pline de numele lui. Acest nume îi stăpânește gândurile și sentimentele. Isus este viața sufletului său. Nu se gândește, nu iubește altceva decât pe el. »Nu mai trăiesc eu ci trăiește în mine Cristos». Propovăduirea lui nu este decât un ecou al propovăduirii lui Isus. Suferința lui nu este decât plinirea patimilor lui Isus. În puțini sfinți apare această împărtășire a vieții lui Isus atât de splendidă și de desăvârșită ca în Pavel. De aceea S. Ioan Gură de Aur a putut să spună: că inima lui Pavel este inima lui Cristos. *Cor Pauli, cor Christi est*. De altfel o spunea el însuși când afirma că nu mai trăiesc eu, Pavel, ci trăiește Cristos întru mine. Aceasta trăire a vieții lui Cristos, această dragoste o răspânda el în mijlocul unei lumi tot atât de stricate ca a noastră.

Și cu dragostea și pacea. Pacea lui Cristos, care nu este *Dumnezeul neînțelegerilor ci al păcii*. Apostolul neamurilor a făcut mai mult pentru a-i împăca pe oameni decât toate congresele politice. Fiindcă a pus temeliiile păcii nu în bunurile acestui pământ, cari au fost și vor rămâne mereu izvor de neînțelegeri, ci în bunurile cerești. Câtă vreme oamenii uitându-se de Dumnezeu și de suflet vor lupta pentru bunurile acestei lumi, ca și cum ar fi bunurile supreme, nu vor avea pace. Pacea e un dar al lui Dumnezeu, nu o invenție a oamenilor. Intre oameni va fi pace numai atunci când se va

¹⁾ Le Camus, L'Oevre des Apotres, vol I. p. 129.

împlini dorința lui Pavel: când toți oamenii vor fi și se vor simți frați în Cristos.

Personalitatea complexă a lui Pavel e poate prea inaccesibilă pentru mentalitatea schematică și analitică a timpurilor noastre. E prea eroică și prea austeră pentru un creștinism acomodată ca al nostru și e prea spirituală pentru o lume atât de mecanizată. În fața lui ne simțim aproape nimicivi. E prea mare. Învățătura lui e prea sublimă, decât să poată fi înțeleasă de ori și cine. Pomenirea aceasta de 19 ori centenară a marelui Apostol al neamurilor, este un prilej binevenit pentru a-l prezenta marelui public, care nu-i cunoaște sufletul, învățătura, vieța și care nu are poate nici idee despre acest uriaș atlet al lui Cristos, despre acest minunat dascăl. De aceea am socotit de o datorie a noastră să închinăm memoriei lui aceste modeste pagini ale revistei noastre. În felul acesta credem că

cetitorii noștri vor avea prilej să se oprească pe o clipă în fața acestei figuri singulare. Vor înțelege ce influință a avut S. Pavel asupra organizației lumii creștine și civile. Doctrina lui socială, câtă lumină nu aruncă în întunecul zilelor noastre! Metoda lui de evanghelizare, câte sugestii nu oferă apostolatului modern! Dinamismul credinței sale câtă asemănare nu prezintă cu psihologia școlii și a tineretului modern! În orice caz cetitorii vor putea cunoaște că Pavel și după 1900 de ani e mai viu și mai actual ca oricând nu numai în Biserică, care îi datorează lui mai mult ca oricărui misionar răspândirea sa, ci și în cultură. Și vor înțelege cu câtă dreptate cel mai autorizat tălmăcitor al învățăturilor sale, S. Ioan Gură de Aur, a putut să afirme că: *vitorul nu va mai cunoaște un Pavel.*

Actualitatea Sfântului Apostol Pavel

„Vitorul nu va cunoaște un alt sfânt Pavel“

(S. Ioan Chrys. Despre pocăință)

Dacă totdeauna a fost trebuință de focul Sfintelor Rusalii, de lucrători harnici și dezinteresaji în via Domnului, în zilele noastre e cu deosebire.

Tări întregi (Rusia, Spania și Mexico) se ridică sălbatic nu numai împotriva creștinismului, ci a oricărei religii. Chiar o națiune mare, cu vechi și strălucite tradiții creștine, ca cea germană, crede, prin reprezentanții ei oficiali, că poate părăsi creștinismul și îmbrățișa o nouă religie: a pământului, a rasei, a sângelui nordic.

Luptătorii pentru reîmpăgânirea lumii de nimeni nu se izbesc mai tare, ca de puternica figură a S. Pavel. Nu în zadar este el apostolul neamurilor.

Pentru aceștia — mai cu seamă pentru Alfred Rosenberg cel de pomină — S. Pavel e un fariseu fanatic, intolerant, evadat din ghetoul Tarsului Ciliciei, propovăduind răsvrătirea și revoluția mondială. Prin învățătura lui despre harul dumnezeesc — o imitație a celei întâlnite la proorocul Isaia despre »robul lui Dumnezeu« (ebed lahve) — el »bastardizează«, »orientalizează«, »iudaizează«, adică falsifică creștinismul. În loc de o religie a cinstei, a vredniciei, a păcii, a vieții harnice, el ne-ar fi dat o religie a sofismelor, a renunțării, a tulburării continue, a morții. Așa zice Rosenberg.

Așa să fie? Să vedem!

O cercetare se impune. Mai ales acum, în preajma aniversării a 1900 a convertirii sale pe drumul Damascului. Fiind cel mai de seamă dintre apostoli — »vasul cel ales« al Domnului — contimporan cu Mântuitorul, martor al învierii și, deci, dumnezeirii Lui, împotriva convingerii sale, trecerea lui la urgisita religie a Celui Răstignit e un eveniment fără seamă în istoria omenirii. Ea urmează îndată după epocalele evenimente: întruparea Domnului, intrarea Lui în viața

publică, moartea, învierea, înălțarea la cer, trimiterea Duhului Sfânt asupra apostolilor. Nici o întâmplare omenească nu e de potrivă ei.

Sfințenia lui. El e apostolul-tip. Dacă S. Petru e păstorul cel bun, care paște turma încredințată lui, fiindcă iubește pe Domnul; dacă feciorelnicul apostol și evanghelist Ioan ne revelă taina nașterii de veci a Cuvântului lui Dumnezeu, S. Pavel e înainte de toate apostol. »Cu Iudeii, m'am făcut ca un Iudeu« — zice el — »ca să câștig pe Iudei . . . am fost slab cu cei slabi, ca să câștig pe cei slabi. M'am făcut tuturor toate, ca oricum să măntuesc pe unii din ei« (I Cor. 9, 20-22). De aceea, el e așa de greu de înfățișat. Pe când Petru e mai ușor de arătat ca mărturisitor curajos întâiu, ca laș, pocăit, pe urmă; pe când însuși S. Ioan, în sborul său contemplativ, ne arată o singură față, — pe atunci Pavel e mai complicat. Câtă mișcare și varietate în figura lui! Ce deosebire între cruntul prigonitor de creștini Saul și între blândul Apostol Pavel, răpit cu sufletul în al treilea cer; între scriitorul bilefelului de recomandatie către Filimon și al cărții, mai bine zis al »evangheliei«, către Romani; între predicatorul din areopagul Atenei și între osânditul sanhedrinului din Ierusalim!

În firea lui, găsim, cu toate acestea, o trăsătură comună, stăpânitoare: energia nervoasă, înbelșugată, puternică, nu impulsivă, ci dogmatică, ascultând de poruncile credinței. El crede și cere și altora să creadă ca și el, să urmeze pilda lui, să se supue adevărului. Harul lui Dumnezeu nu-i schimbă firea, ci i-o îndreaptă, i-o purifică, i-o înalță.

Propovădania lui ajută răspândirea evangheliei; credința lui îmbărbătează pe cei slabi; îndemnarea lui cucerește popoare și le păstrează în unitatea credinței.

Neasemuită rămâne puterea lui de voință. El e omul chemat să poruncească. Privirea, gestul, fapta, cuvântul lui, toate sunt pentru a convinge, pentru a

îndupleca pe alții să-i urmeze. Ca și la dumnezeescul său Stăpân, pilda lui e covârșitoare. Pentru a nu fi nimănui spre greutate, deși știe că vrednic este lucrătorul (și cel spiritual!) de plata sa, el se susține singur prefutindenea, ca împletitor de corturi, ba ajută și pe alții din ce agonisește el. Cu drept cuvânt, el poate să întrebe: ce e foamea? ce e bătaia? ce sunt primejdiile drumurilor și ale mării? Cu ajutorul lui Dumnezeu, eu am biruit toate acestea. Urmași-mă!

Hărnicia lui rușinează lenea noastră. Nici un aventurier nu se poate lua la întrecere cu apostolul Pavel. Pe când aventurierii se expun primejdiilor pentru bani, pentru plăceri, pentru mărimi deșarte, — Pavel n'are în vedere decât slava Domnului Cristos. De aici, răbdarea lui neistovită; de aici, nădejdea împotriva desnejdii.

O minte deosebit de luminată povățuește această voință uriașă. Mai bine decât Socrates, decât Seneca și decât oricare din filosofii antichității, S. Pavel își dă seama: »Știu, în adevăr« — scrie el — »că nimic bun nu locuiește în mine... căci binele, pe care vreau să-l fac, nu-l fac, ci răul pe care nu vreau să-l fac, iacă ce fac!« (Rom. 7, 18—19).

Mare analist, el nu-și cercetează sufletul din curiozitate ori din trufie. El își aseamănă slăbiciunile sale cu desăvârșirile dumnezeiești. El privește în taințele întunecoase ale cugetului său cu lumânarea credinței. La lumina acesteia, el își dă seama, unde e slăbiciunea lui de căpetenie și de unde-i poate veni ajutorul.

Mai mult decât un analist, S. Pavel e un gânditor. Aducând cuvintele lui despre necazuri din epistola către Romani 5, 3—5 și cele despre lauda neputințelor sale din a doua către Corinteni 11, 16-30, S. Augustin zice că, chiar dacă Apostolul nu vrea să urmeze cu tot dinadinsul regulile oratoriei, nu putem tăgădui că măiestria cuvântului e tovarăsa înțelepciunii sale (De doctrina christiana IV, 7, 1—4). Iar alt mare sfânt părinte, Ieronim îl numește »fluviul oratoriei creștine« (flumen eloquentiae christianaee).

S. Pavel e un mistic. Era și înainte de a se converti. Atunci al sinagogeii, acum al Bisericii; atunci al formalismului mozaic, acum al adevărului creștin; atunci osârduitorul unui popor privilegiat, acum apostolul tuturor neamurilor pământului.

Personalismul său pare a-i închide calea sfințeniei. Cel sfânt nu mai trăește în sine, pentru sine; el se supune cu totul Celui de sus. Minunea sfântului Pavel e că el poate să spună fără să mințescă: »Trăesc, dar nu mai trăesc eu, ci Cristos trăește în mine« (Galat. 2, 20). Și totuși el nu încetează de a fi Pavel cu toate slăbiciunile, dar și cu toate virtuțile lui. Cu cât se face mai mult sclavul lui Cristos, cu atât e mai puternic, mai liber, mai adevărat el însuși. În loc de a conduce o seminție evreească, el stăpânește Răsăritul și Apusul; fapta lui e pilduitoare pentru toți.

S. Pavel are toată știința rabinilor (el e elevul înțeleptului Gamaliel) și nu-i sunt necunoscute nici cele profane, deși mare preț nu pune pe ele. Cercetătorii lui găsesc cifrate, în cuvântările și scrierile lui, din poezii elini: Aratos, Menander și Epimenides. Adevărata lui știință e, însă, revelația dumnezească; din ea scoate el comorile neprețuite ale veșniciei înțelepciunii.

Comisar al sanhedrinului, înainte de arătarea Domnului în drumul Damascului, el e reprezentatul unei puteri silnice, trecătoare, distructive; după această

arătare, el primește ceva din Atotputernicia lui Dumnezeu. Izgonește demoni, tămăduiește bolnavi, înviază morți.

Și cât de smerit e Pavel! Departe de a-și închipui că numai el și cei mai de aproape ai lui se vor mântui, el știe că Dumnezeu tuturor le dă har și vrea ca toți să ajungă la cunoașterea adevărului. Cât despre sine zice: »Căci eu sunt cel mai neînsemnat dintre apostoli; nu sunt vrednic să port numele de apostol, fiindcă am prigonit Biserica lui Dumnezeu« (I Cor. 15, 9); iar în alt loc: »Isus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre cari cel dintâiu sunt eu« (I Tim. 1, 15). Această smerenie îl face să întrunească însușiri, la părere, de neîntrunit: asprimea și blândețea; demnitatea și umilința; ironia și umilținea; hotărârea fulgerătoare și înțelepciunea prevăzătoare; libertatea și supunerea; visarea contemplativă și simțul practic; dragostea pentru trecut și strădania pentru viitor. Acest mare cărturar e cel mai milostiv misionar; acest evreu e creștinul cu sufletul cel mai larg, mai cuprinzător.

Apostol al neamurilor. Teologia S. Pavel e imensă, zice Emile Baumann; nici un tâlcuitor n'ò poate lămuri în de ajuns. Ceeace ne uimește mai mult în această teologie, e fermitatea ei preciză, eliminând orice îndoială.

Cu deosebire măreață e învățătura lui despre îndreptarea omului și despre universalitatea mântuirii. Noi, oameni păcătoși, nu ne putem mântui prin puterile noastre, ci prin mila lui Dumnezeu. Această milă ni se dă prin credința și alipirea noastră către Mântuitorul răstignit. Mântuirea cuprinde două lucruri: curățirea de păcat și sfințirea sufletului prin harul lui Dumnezeu. Partea dintâi e negativă, referindu-se la desființarea păcatului prin părere de rău, precum și prin lupta neîncetată împotriva poftelor rele. Partea a doua e pozitivă, referindu-se la roadele duhului, adică la toate faptele bune, săvârșite cu ajutorul lui Dumnezeu.

Pavel formulează mai întâiu, cu toată limpezimea, adevărul despre păcatul strămoșesc. Misterul păcatului, al răului din lume, așa de vădit în toate urmările sale, cere răscumpărare. Toți oamenii sunt la fel, moștenind prin naștere trupească păcatul strămoșesc dela Adam. Cristos, a doua persoană din Sfânta Treime, vine și se întrupează, luând chip de rob, și se nimicește murind cu rușinoasa moarte de pe cruce. Umilțirea lui Cristos-Mesia e vestită înainte de prooroci, adevărată în istoria patimilor sale și prelungită în suferințele ucenicilor Lui. Cristos a înviat nu numai ca să-și arate dumnezeirea sa, adică stăpânirea deplină asupra vieții și morții, ci ca să înviem și noi la o viață veșnică. Această viață e un dar dumnezeesc; ea se chiamă fericire, har, mântuire și se simte ca lumină carească în minte și ca putere de voință pentru a îndeplini binele cunoscut.

Am fi știut și din evangheliile că, prin patima și moartea Domnului Cristos, ne-am mântuit, totuși S. Pavel adaogă acestora lumini uimitoare. »Căci lui Dumnezeu nu-i pare rău de darurile și de chemarea făcută«, zice el (Rom. 11, 29) și »dacă, deci, prin greșala unuia singur [a lui Adam], moartea a domnit, ... cu mult mai mult ceice primesc, în toată plinătatea, harul și darul neprihănitului vor domni în viață prin Isus Cristos« (Rom. 5, 17).

Tot așa, învățătura S. Pavel despre trupul mistic al lui Cristos, Biserica, nu e o simplă metaforă, ci un

fapt supranatural, mai adevărat decât legea gravitațiunii. Dela Cristos, capul Bisericii, se coboară puterea de viață în toate încheieturile și părțile trupului său mistic. »El e capul celor fericiți, uniți cu El prin slavă«, — zice S. Toma de Aquino — »al sfinților, uniți cu El prin dragoste; al păcătoșilor, uniți cu El prin credință, deși dragoste nu mai au; apoi al necredincioșilor cari pot fi uniți cu El, deși aievea încă nu sunt, dar vor fi odată uniți, în adevăr, după rânduiala predestinației dumnezeiești; în sfârșit, al tuturor celor ce ar putea fi uniți cu El, dar în adevăr nu vor fi nici odată, cum sunt necredincioșii cari trăesc încă în această lume și nu sunt predestinați«.

Predestinația! Iată o piatră de încercare a teologiei! S. Pavel o privește senin, ca un cer înstelat. El știe că Dumnezeu e drept; că n'ar fi Dumnezeu, dacă n'ar fi drept. Dar mai știe că omul e liber; poate singur să-și croiască soarta; să aleagă binele sau răul; viața sau moartea. De ce sunt și răi și desmoșteniți? »Nu este olarul stăpân pe lutul lui« — întreabă Apostolul — »ca din aceeași frământătură de lut să facă un vas pentru o întrebuițare de cinste și un alt vas pentru o întrebuițare de ocară?« (Rom. 9, 21). El se gândește aici la confracții săi Evrei, cari se osândesc, nevrând să primească lumină evangheliei.

Și ce minunat întregește S. Pavel viziunea noastră despre comuniunea sfinților! »Mă bucur acum în suferințele mele pentru voi« — scrie el — »și în trupul meu împlinesc ce lipsește suferințelor lui Cristos, pentru trupul Lui, care este Biserica« (Colos. 1, 24). Deci, vredniciile lui Cristos se sporesc cu ale sfinților, în temelul unității acestui trup mistic.

Toate aceste dogme, în gura S. Pavel, au caracter de autoritate decisivă; ele sunt încheierile experienței sale, a faptelor dumnezeiești și omenești de cari nu se îndoiește. Dar pentru o parte din lumea modernă ele și-au pierdut valoarea. În locul învățaturii despre păcatul strămoșesc și firea cea stricată a omului, ereticii și neopăgânii de astăzi spun că firea omului e bună și el se naște curat, fără păcat. Predestinația pentru ei e un fatalism care-i lasă nepăsători în fața viitorului. Lupta dintre trup și suflet o desființează. Sufletul, dacă nu ascultă de trup, să piară. Comuniunea Sfinților e înlocuită prin solidaritatea materialistă. Cuvântul »bloc« înfățișează toată metafizica contemporană.

De aceea, astăzi, mai mult decât oricând, S. Pavel trebuie să fie apostolul neamurilor. Dela el trebuie să învețe că răsplata păcatului e moartea. El le propovăduiește însănătoșirea, mântuirea. Propovădania lui nu e numai pentru pustnici și călugări; ea e pentru toate clasele sociale.

Cine dacă nu el a învățat că bărbatul e capul femeii, după cum și Cristos e capul Bisericii, că dragostea dintre cele două părți trebuie să fie toată viața? (Efes. 5, 22—33).

Cine dacă nu el a poruncit servitorilor să slujească stăpânilor ca lui Dumnezeu, nu ca omenilor? (Efes. 6, 7).

Și cine amintește dregătorilor să fie drepi și cu frică de Dumnezeu, fiindcă nu este stăpânire care să nu vină delat El? Nu tot apostolul Pavel? (Rom. 13, 1).

Cine mai lămurit decât el spune: »Cine nu vrea să lucreze nici să nu mănânce« (II Tes. 3, 10)?

Când mai mult decât astăzi, când lumea e atât de sfâșiată de ură și sete de răzbunare, nu trebuie să se intoneze imnul, neîntrecutul imn de dragoste, cântat de marele apostol? »Dragostea este îndelung răbdă-

Pe drumul Damascului, or. a. d. 345

toare, este plină de bunătate; dragostea nu pizmuește; dragostea nu se laudă, nu se umflă de mândrie, nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se mânia, nu se gândește la rău, nu se bucură de neleguire, ci se bucură de adevăr, acoperă totul, crede totul, nădăduiește totul, suferă totul. Dragostea nu va pieri niciodată...« (I Cor. 13). Nu pare improvizat acest imn la poarta raiului? Nu transformă dragostea cu totul viața, chiar și pe pământ? Nu ne face ea să pregustăm, încă de aici, fericirile raiului? Nu este ea aripa dată de Dumnezeu, pentru a ne ridica până la El? Nu zicea și S. Melania: Diavolul nu mănâncă și, prin urmare, poate posti; el nu doarme și, prin urmare, poate veghia; dar ceea ce nu poate diavolul este să se arate iubitor și smerit.

Iată care este mai ales prin aceste două virtuți de căpetenie, marea actualitate de acum și de totdeauna a S. Apostol Pavel!

Bibliografie:

EMILE BAUMANN: *Saint Paul*, Paris, Bernard Grasset, éditeur, 1925; KIRCHLICHER ANZEIGER für die Erzdiözese Köln. Amtliche Beilage Dezember 1934. *Studien zum Mythos des XX. Jahrhunderts mit Anhang „Der Apostel Paulus und das Urchristentum“*;

E. LEVESQUE, *Comment saint Paul prouve la divinité de Jésus Christ?* Paris, Gabriel Beauchesne 1918;

Dr. FR. X. PÖLZL, *Der Weltapostel Paulus nach seinem Leben und Wirken geschildert...* Regensburg 1905, Verlagsanstalt G. I. Mainz.

A. TRICOT, *Saint Paul apôtre des gentils*. Libr. Bloud L. Gay, Paris 1927, Bibliothèque catholique des sciences religieuses.

P. Ioan Georgescu.

Principii de morală la sf. Pavel

Morala se poate înțelege de principiile călăuzitoare ale vieții, precum și de rodul în viață al acestor principii. O luăm aci în înțelesul întâi.

Principiile fundamentale ale moralei creștine sunt cele ale moralei naturale, cunoscute cu ajutorul minții sănătoase. Aceste adevăruri morale au fost confirmate de revelațiunea lui Isus Cristos și complectate cu cele despre menirea supranaturală a omului.

Adevărurile fundamentale ale creștinismului: existența lui Dumnezeu, existența și nemurirea sufletului, destinația omului la Dumnezeu, natura socială a omului, formează și adevărurile de bază ale moralei creștine. Morala sfântului Pavel nu e decât expunerea și aplicarea mai detaliată și practică a acestor principii sau adevăruri.

Principiile de viață morală ale sfântului apostol Pavel sunt cu atât mai de luat în seamă, că purced dela o persoană care a realizat în sine perfecțiunea morală în cel mai înalt grad posibil la un om. Detașat cu totul de lumea aceasta trecătoare, el trăiește cu o generozitate largă numai pentru Cristos și misiunea sa, care este apostolatul, vestirea evangheliei. »Mie a trăi este Cristos și a muri dobândă«, zice el către Galateni; iar bătrânilor din Efes, chemați la Millet, le zicea: »Eu sunt gata pentru numele Domnului Isus nu numai a fi legat, ci și a muri (în Ierusalim)« (Fapte 21, 13). »Vai mie, de nu voi vesti, căci datorită mă silește« (I. Cor. 9, 16). El cunoaște numai o singură țință în viață: de-a vesti evanghelia. Zelul lui apostolic îl ridică peste toți apostolii, peste toate personalitățile de seamă ale creștinismului din toate veacurile. A fost un neodihnit al lui Cristos și al cauzei lui. Din Asia până în Spania, Italia, Dalmația și Macedonia, a cutreerat toate orașele și regiunile lumii cunoscute pe atunci. Jidovilor s'a făcut jidov, celor afară de lege ca un afară de lege, celor neputincioși neputincios, tuturor toate s'a făcut, numai ca să-i dobândească (I Cor. 9-19 urm.). Într'adevăr, în zel apostolic lui Pavel nu-i găsim asemenea în întreg trecutului glorios al Bisericii.

A avut și dânsul slăbiciuni și infirmități: ieșiri de mânie sfântă împotriva răuvoitorilor, a păcătoșilor împietriți (judaizanți, arhieriei, vezi de ex. înfruntarea arhierelui în Fapte 23, 3: Bate-te-va Dumnezeu... și trimiterea unora la Satana (I Cor. 4, 5, I Tim. 1, 20); a recunoscut că și dânsul are de luptat împotriva boldului cărnii, a ingerului satanii ce i-l-a dat Dumnezeu să-l bată peste obraz ca să nu se înalțe (II Cor. 11, 14; vezi și Rom. 7, 18-23), dar viața lui celibatară (I Cor. 7, 7-8) strălucește într-o curăție și spiritualitate ridicată peste toate meschinăriile și poftele înșelătoare ale acestei vieți în care alții se lasă robi ai plăcerii. Într'adevăr Pavel este omul de

caracter eroic și de o moralitate superioară. Un atare poate vorbi de morală și poate recomanda morală.

Principiile sau îndrumările morale ale lui Pavel se pot grupa în trei categorii: cele de morală *individuală, familiară și socială*.

1. Ca morală *individuală Pavel recomandă perfecțiunea creștină*, sfințenia: »Aceasta e voia lui Dumnezeu sfințirea voastră« (I Tes. 4, 3). Cuvântările lui, scrisorile lui sunt pline de îndemnuri la această perfecțiune. Iubirea perfectă a lui Dumnezeu, nădejdea în Mântuitorul care ne-a izbăvit de păcat și ne dă harul său, credința în Mântuitorul, sunt cerințe esențiale în creștinul lui Pavel. — Imnul dragostei cântat de Pavel în cap. XIII. al epistolei sale întâi către Corinteni este proslăvirea ei. Pavel anatematizează pe cel ce n'ar iubi pe Isus Cristos (I Cor. 16, 22). — Nădejdea omului în Mântuitorul trebuie să fie nu numai în viața aceasta ci și în cea viitoare (I Cor. 15, 19). Iară dreptul din credință trăiește și se justifică (v. întreaga epistolă către Evrei, mai ales dela cap. XI).

Un îndemn de morală individuală asupra căruia Pavel revine mereu în epistolele sale, este, ca fiecare să învingă în sine pe omul cel vechiu și să se îmbrace în cel nou. »Să lepădați pe omul cel vechiu și să vă tnoiți cu spiritul minții voastre și să vă îmbrăcați în omul cel nou, carele a fost făcut după Dumnezeu întru dreptate și întru sfințenia adevărului« (Efeseni 4, 23-24). »Desbrăcați pe omul cel vechiu împreună cu răutatea lui și îmbrăcați-vă în bunătate, smerenie, blândeță, îndelungă răbdare« (Colos. 3, 9-13). »Cu spiritul să umblați și pofta trupului să nu o faceți« (Gal. 5, 16). »Plăcerea trupului să nu o faceți întru poftă« (Rom. 13, 12-13). »Omorâți mădulările voastre cele de pe pământ: curvia, necurăția, mânia, lăcomia...« (Colos. 3, 5). Această izbăvire din robia omului trupesc se face prin darul lui Dumnezeu, prin Spirit, prin credință, care face din om o făptură nouă. Această continuă menținere în spiritualitate se face printr'o continuă jertfă a sa, ce se prezintă mereu lui Dumnezeu: »Să vă puneți înainte trupurile voastre jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu, ca slujba voastră să fie spirituală« (Rom. 12, 1). »Să nu împărătească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să-l ascultați întru poftele lui, nici să nu faceți mădulările voastre arme de nedreptate păcatului; ci vă puneți pe voi înaintea lui Dumnezeu ca înviați din morți și mădulările voastre ca arme de dreptate lui Dumnezeu« (Rom. 6, 12-13). Numai omorând cu spiritul faptele trupului, vom fi vii (ib. 8, 13). Cel ce sunt după trup, a plăcea lui Dumnezeu nu pot (8, 8), dar de este Cristos în noi, trupul ne este mort pentru păcat, iară spiritul trăiește pentru dreptate (8, 10). Omul cel trupesc nu înțelege, nu primește cele ce sunt ale spiritului. — Spi-

ritualizarea se face prin credință, prin îmbrăcarea întru Cristos, prin această luptă continuă contra trupului și a poftelor lui. Cei ce sunt ai lui Cristos trupul și au răstignit cu patimile și cu poftetele» (Gal. 5, 24).

Pavel ca să mențină în această moralitate înaltă, spirituală, pe creștini, le pune în vedere plastic și categoric două dovezi: Trupul creștinului, sfințit prin Spiritul Sfânt, este biserica acestuia și, deci, pângărirea lui prin păcat, este o gravă pângărire a unui lucru sacru, egală cu pângărirea bisericii. *Biserica lui Dumnezeu sunteți și Spiritul lui Dumnezeu locuște întru voi* (I Cor. 3, 16). Trupurile voastre sunt măduările lui Isus Cristos... Au nu știți că *trupul vostru este biserica Spiritului Sfânt* (ib. 6, 18—19).

Iar al doilea, că slugitorii trupului împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni: Nici curvarii, nici lacomii nici pismașii etc. (I Cor. 6, 9—10; Efes. 5, 5).

Morala individuală primește o frumoasă încoronare prin răbdare și blândețe, smerenie, prin fapte bune întru frica lui Dumnezeu și toată bunătatea. »Cu multă răbdare în năcazuri, în nevoi, în strămtorări, în bătăi, în ostenele, în privegheri, în posturi, în curăție, în îndelungă răbdare, în bunătate« (II Cor. 6, 4). Blândețele voastre să fie știute tuturor oamenilor (Filip. 4, 5). Nu râvnind la cele înalte, ci de cele smerite lipsindu-vă, nu înțelepți între voi înși-vă (Rom. 12, 16). Cei bogăți să nu se înalțe cu mintea, nici să se încrează în avuția cea nestătătoare, ci în Dumnezeu, care vă dă toate cele spre desfătare (I. Tim. 6, 17). Cu vrednicie să umblați în chemarea la care sunteți chemați, cu toată smerenia, blândețea, îndelungă-răbdarea, îngăduind unul altuia cu dragoste (Ef. 4, 1—2). Îmbrăcați-vă în bunătate, smerenie, blândețe, îndelungă-răbdare (Colos. 3, 12—13). Lepădând necurăția și poftetele lumești, cu trezire și cu dreptate și cu evlavie să viețuim în vremea de-acum (Tit. 2, 12). Curățindu-ne de toată spurcăciunea trupului și a sufletului, făcând sfințenie întru frica lui Dumnezeu (II. Cor. 11, . . .).

Omul moral al lui Pavel este omul fericit, vesel, împăcat cu conștiința sa cu oamenii și cu Dumnezeu. Ca niște întristați și pururea bucurându-ne, ca niște săraci și pe mulți îmbogățind, nimica având și toate avându-le (II Cor. 6, 10). Lauda noastră aceasta este: mărturia conștiinței noastre (ib. 1, 12). Petrecem vieță bună și cu odihnă întru toată evlavia și curăția (I. Tim. 1, 19).

2. Temeliile *moralei familiare* sunt, după Pavel, indisolubilitatea căsătoriei, dragostea între soți și educarea copiilor.

Pentru Pavel este un adevăr luminos, că tovarășia căsătorească este până la moarte. Învățătura lui pune în lumină clară aceea a Domnului Cristos transmisă de evangheliști (Mt. 5, 32; 19, 9; Mc. 10, 9; Lc. 18, 18). »Femeia legată este (prin lege) de bărbat până când trăiește el; iară de i-a murit bărbatul,

s'a deslegat de legea bărbatului. Drept aceea preacurvă se cheamă de este cu alt bărbat, trăindu-i bărbatul ei (Rom. 7, 2—3). Celor căsătoriji le poruncesc nu eu, ci Domnul: Femeia de bărbat să nu se despartă. *Iară de se va și despărți, să nu se mărite*, sau să se împace cu bărbatul său. — Și bărbatul, pe muiere să nu o lase... Femeia legată este legii câtă vreme trăiește bărbatul ei; iar dacă-i moare bărbatul, slobodă este după carele vrea să se mărite (I Cor. 7, 10—11, 39). — Evident, că sf. Pavel învață aci ceea ce învață și Biserica Catolică azi: Căsătoria e indisolubilă până la moarte. Dacă totuși din cutareva motiv soții vor fi nevoiți a se despărți (adulter, violențe, etc.), nu poate să se recăsătorească, rămânând legătura între ei până la moarte. — Așa e bine pentru familie, pentru societate, deși, poate, câte odată nu e bine pentru soții singuratici; dar binele obștesc primează celui particular. Ceea ce învață biserica răsăriteană neunită despre desfacerea căsătoriei prin adulter sau alte metehne grele, este o gravă rătăcire dela învățătura evanghelică și apostolică.

Soții trebuie să se iubească unii pe alții, cum își iubește omul trupul său; căci nimeni nu-și urește trupul, ci-l hrănește și-l încălzește. Dar capul familiei este bărbatul, căruia soția îi datorează ascultare. Incolo drepturile și datoriile soților sunt egale (I Cor. VI, 3, 8, 9; Efes. 5, 22—23; 25—33).

Părinții sunt datori să-și crească fiii întru învățatură și certarea Domnului; dar să nu-i întărite spre mânie, adică să nu-i exaspereze tratându-i dur (Efes 6, 4). Pavel judecă aspru pe cei ce neglijează chestiile lor familiare: Cine nu poartă grije de ai săi, mai ales de cei ai casei, de credință s'a lepădat și mai rău este decât cel necredincios (I Tim. 4, 8).

3. Ca îndatoriri ale *moralei publice, sociale*, găsim amintite la Pavel îndeosebi aceste: Datoria supunerii față de autorități și mai mari; datoria de-a munci, de-a respecta dreptul de proprietate a altuia, datoria iubirii, a păcii și a buneii înțelegeri.

După sf. Pavel e o datorie a tuturor de-a se supune stăpânirii mai înalte, nu din frică sau mânie, ci din conștiință (Rom. 13, 1 urm.). Căci stăpânirea e rânduită de Dumnezeu și a se împotrivi stăpânirii înseamnă a se împotrivi lui Dumnezeu, adică a păcătui. Nu din partea creștinilor au a se teme stăpânitorii de revolte sau lipsiri dela datoria cetățenească; căci ei se supun și-și îndeplinesc datoria de cetățeni din conștiință. Pavel le poruncește să se roage pentru regi și dregători (I Tim. 2, 1).

Dar dela stăpânitori și ispravnici Pavel cere să fie cu grije, să-și facă datoria după orânduelile lui Dumnezeu, dela care au puterea (ib. 12, 8) să fie credincioși (I Cor. 4, 2).

Datoria dragostei aproapelui are la Pavel accente deosebite. Toate legile și îndatoririle zice că se cuprind în dragoste. »Să nu curvești, să nu ucizi, să nu

furi, să nu mărturisești strâmb... și oricare altă poruncă se cuprinde în acest cuvânt: Să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine. Căci plinirea legii dragostea este (Rom. 13, 9—10; Gal. 5, 14).

Îndemnurile la dragoste sunt foarte multe și variate în scrierile lui Pavel. *Cu dragoste frățească unul pe altul iubind* (Rom. 12, 10). Bucurați-vă cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng (ib. 11, 15). Purtați sarcina unul altuia (Gal. 6, 2). Soarele să nu apună pe mânia voastră (Efes. 4, 26). Una să gândiți, o dragoste având, cu un suflet fiind, una gândind, nimica cu ceartă sau cu mărire deșartă, ci unul pe altul cu smerenie socotind a fi mai de cinste decât pe sine; nu caute ale sale fiecarele, ci ale altora (Filip. 2, 2—4). Sprijiniți pe cei neputincioși — fiți răbdători spre toți (Tes. 5, 4). Vedeți să nu întoarceți cineva rău pentru rău cuiva (ib. 5, 15). Dragostea efectivă trebuie să se extindă și la vrășmași: De flămânzește vrășmașul tău, dă-i lui de mâncare și de însetoșează adăpă-l (Rom. 12, 20).

Datoria de a munci e sacră: Lucrați cu mâinile voastre (I Tes. 4, 11); fiecare lucrând liniștit să-și mănânce pâinea (II Tes. 3, 12). Cel ce nu lucrează să nici nu mănânce (II Cor. 6, 15).

Să nu înșele nimeni pe fratele său (I Tes. 4, 6);

și cel ce a furat să nu mai fure, ci mai vârtos să se ostenească lucrând binele, ca să aibă ce da celui lipsit (Efes. 4, 28).

Clasice sunt și anunțările datoriei stăpânilor și a slugilor: dreptate, bunătate, de o parte, credință, supunere și ascultare de alta, ca și când ar slugi lui Cristos (II Tim. etc.).

Îndemnurile la pace și bunăînțelegere sunt pârîntești și binefăcătoare: »Nevoiți-vă a păzi unirea spiritului prin legătura păcii (Efes. 4, 3). De este cu putință, cât este dela voi, să aveți pace cu toți oamenii (Rom. 12, 18). Toți să graiți una, și să nu fie între voi desbinări, ci să fiți uniți într'un gând și într'o înțelegere (I Cor. 1, 10).

Principiile sociale ale sfântului Pavel, aplicate, ar aduce mai de grab' pacea și liniștea între oameni, decât toate construcțiile slabei minți omenești.

Cu prilejul centenarului al nouăsprezecelea dela conștientizarea lui, se cade să renoim în noi și în ai noștri principiile morale ale marelui Apostol, principii ce atât de frumos sunt expuse în epistolele sale și cari mai au putere de-a revărsa multă pace și bucurie de-a Sfântului Spirit în oameni.

Păr. Dr. Al. L. Tăutu,
canonic.

Sf. Pavel agiograful

Personalitatea covârșitoare și providențială a sf. Pavel, acest atlet între atleții lui Cristos, nu ne-ar putea fi cunoscută în toată măreția sa, dacă nu ne-ar sta la dispoziție scrierile lui, cele mai prețioase mărgăritare ale scrierilor sfinte. Din „Faptele Apostolilor“ a sf. Luca cunoaștem multe despre sf. Pavel. Cunoaștem călătoriile lui misionare și jertfele imense ce le aduce pentru răspândirea creștinismului. Din câteva cuvântări ce sunt reproduse în această carte, ni se desvăluie și un colțisor din sufletul lui, în care clocotește o dragoste înfocată până la autoconsumare, față de Cristos și o înțelepciune și cunoaștere exactă a adevărilor religioase; înțelepciune și cunoaștere, care trece peste marginile a ce e omenească. Adevăratul și întregul Pavel ni se descopere însă în scrierile sale.

Dacă se spune, și nu pe nedreptul sau exagerat, că nu numai în cât privește fondul, ci și forma literară, sf. Scriptură este cel mai desăvârșit și cel mai covârșitor produs al literaturii omenești, nu este mai puțin adevărat, că, în complexul celor 75 scrieri ale Scripturii, grupul celor 14 epistole ale lui Pavel, e cel mai prețios. Vechiul Testament a fost, vorba sf. Pavel; „umbra celor viitoare“ (Col. 2, 17). Trupul însă, al cărui reflex e această umbră, a fost Cristos (l. c.), cuvântul, nu numai cel întrupat în

formă omenească, ci și cuvântul lui Dumnezeu îmbrăcat în haina graiului omenească. Pe cât covârșește trupul umbra, pe atât întrece Noul Testament pe cel Vechiu. A arătat-o aceasta și Mântuitorul în minunata cuvântare de pe munte (Mt. 5, 1. urm.).

Chiar și în Noul Testament încât privește importanța practică mai ales, trebuie să se facă oarecare gradajie firește nu cu gândul de a prețui mai puțin unele scrieri, căci toate sunt deopotrivă inspirate. Între cele 27 scrieri ale Noului Testament, ca fond și ca formă literară epistolele sf. Pavel se ridică asupra celorlalte.

1. Ca fond.

Până când evangheliștii d. p. sunt cronicari fideli și veridici ai faptelor și învățăturilor Mântuitorului, Pavel este dascăl și părinte; creștin desăvârșit, care concretizează și realizează percepțiile practice ce decurg din adevărurile teoretice. Pavel nu este numai film, care să prindă și să reproducă forma, nu este geam care transmite lumina. El nu se mulțumește să relateze numai un adevăr de credință, ci îl trece prin retorta sufletului său și îl descompune cași prizma raza caldă și luminoasă a soarelui, ca apoi să-l reflecteze în curcubeul variat și fermecător al componentelor. Nimeni ca el n'a fost mai pătruns și mai frământat de în-

văfătorile Mântuitorului, nimeni ca el nu s'a scoborât mai adânc în înțelesul lor, cu toate că nu l-a văzut pe Mântuitorul niciodată și nu a fost fascinat de graiul Lui dumnezeesc.

Pavel analizează adevărurile de credință, le disecă, le caută justificarea filozofică și ca un scafandrier scoate din adâncul lor perle prețioase, existența cărora alt muritor poate nu ar nici bănuși-o.

Învățătura lui îmbrățișează aproape toate adevărurile teologice și se poate reprezenta intuitiv foarte nimerit cu un cerc, care pleacă dela Dumnezeu (creațiunea) și ajunge iarăși la Dumnezeu (parusia). Centrul acestui cerc de adevăruri religioase este Cristos, centru și focar totodată. De aceea tratează cu predilecție adevăruri soteriologice: răscumpărarea neamului omenesc prin Cristos, necesitatea justificării prin Cristos, gratuitatea harului divin în baza meritelor lui Cristos și necesitatea credinții. Aceste adevăruri Pavel nu le spune numai, ci le propune brodând pe marginea lor, cu o dialectică desăvârșită, logică strânsă și verovă irezistibilă adevăruri practice: precepte de conduită adevărat creștinească. Precum aluatul fermentează fiecare moleculă a dospiturii și precum sarea face gustoasă fiecare părticea de hrană, întocmai așa se reflectează creștinismul integral și robust al lui Pavel în tot ce spune. În scrierile lui, „adevărat arsenal al învățăturii lui Cristos”, vorba sf. Ciril, se află tot ce este necesar pentru cunoașterea exactă a adevărurilor mântuitoare. Rașionaliștii pretind chiar (cu gândul hain de a diminua autoritatea divină a Mântuitorului), că adevăratul autor al creștinismului este Pavel. Mult adevăr, dar spus cu intenție păcătoasă! Rașionaliștii uită, sau se fac a nu cunoaște, că Pavel însuși arată izvorul adevărat al tuturor învățăturilor sale: lumina cerescă. „Evanghelia cea vestită de mine nu este după om, căci nici eu nu am primit-o, nici nu am învățat-o dela om, ci prin descoperirea lui Isus Cristos” (Gal, 1, 11—12.), spune Pavel lămurit.

Socotind bogăția, exactitatea, profunzimea filozofică și aplicarea practică a învățăturilor lui Pavel se poate spune (cu Salmeron), că fără scrierile lui Evangheliile cu greu ar putea fi înțelese și aplicate. Astfel Pavel este întemeietorul creștinismului științific. Influența lui asupra teologiei creștine este covârșitoare. De doctrina lui este influențată în Răsărit învățătura sf. Ioan Chrisostom, în Apus a sf. Augustin, prin acesta a sf. Toma și prin sf. Toma a tuturor scolasticilor până în zilele noastre.

2. În formă scrierile lui Pavel sunt tot atât de alese, ca în fond. În dialectica lui se resimte cultura

rabinică, câștigată în școala lui Gamaliel, cel mai mare talent al timpului său. Au principiile exegetice și formuiile de citațiune ale acestei școli. Stilul lui este foarte variat. Il dictează forța ideilor și a sentimentelor ce-l stăpânesc. Precum au fost împrejurările și scopul ce l-au determinat să scrie, odată este majestos, măsurat, sublim, cași cursul unui fluviu adânc și liniștit, altă dată sglobiu, săltăreț, năvalnic, cași cursul unui torent de munte. Totdeauna însă plin de vigoare și robusteță, cași un mugur plin de viață și plesnit de forța vitală a ideilor, ce-l face să iasă la iveală. De multeori ideile îl năvălesc cu atâta putere și în așa bogăție, încât le varsă fără nici o legătură organică, neștiind însuși par'că pe care să le aleagă și să le exprime. În asemenea cazuri ideile și sentimentele ce-l frământă se aseamănă cu o turmă de miei sglobii, care se îngheșuesc la ușa staulului, busculându-se, care de care să treacă mai repede prin ușă.

Nu negliă Pavel firește, nici podoabe retorice. Fiind de o sensibilitate extraordinară, trece repede dela o emoție la alta. Paranteze imense, digresiuni neașteptate, întreruperi, raționamente sublime, paradoxe scilpitoare, apostrofări violente, advărate efluvii de accente pline de patetică gingășie părintească variază din belșug în scrisul lui. Când vocabularul ordinar nu-i ajunge, epuizează vocabularul afectivilor. Peste tot nimica nu-i scapă pentru ajungerea scopului suprem: robirea omenirii lui Cristos. Știe să fie, după împrejurări sublim și filozofic simplu și captivant, dascăl și părinte, prieten intim, sau adversar temut. Totdeauna e, însă, convingător și irezistibil. Metoda lui o caracterizează foarte nimerit sf. Ieronim: „De câte ori citesc pe Apostolul Pavel, mi se pare că aud tunete și nu cuvinte. Cuvintele lui par simple și rostite de un om timid și rustic, care nu știe nici să se folosească, nici să se ferească de apucături; dar oriunde privești vezi fulgere. Insistă asupra chestiunilor; răpește tot ce atinge; se retrage ca să invingă, fuge ca săucidă. „Un autor păgân, Longinus, îl pune pe Pavel între oratorii greci alături de Demosthene.

Aceste însușiri alese și unice fac, ca scrierile sf. Pavel să fie mereu actuale. Ele sunt, spune sf. Ioan Chrisostom adevărate izvoare cari nu seacă niciodată. Dovadă trecutul lor aproape bimilenar, în care timp le-au studiat comentatori, doctori, interpreți, oratori, fără să le fi epuizat bogăția. Veacurile apuse numai au șlefuit scrisul sf. Pavel, jăcându-l să strălucească în splendoare mereu crescândă.

George Barna

Teologia Sfântului Pavel

A fost și rămâne sfântul Pavel omul veacurilor. Răsărit și renăscut sufletește din patima prigo-nirilor și văltoarea lor, — prăvălirea și întoarcerea lui ținutesc doar un fanatism, — dar apostolia de mai apoi nu încetează să-l arate om de o fire eminentamente activă, așa cum, și după cât știe și cunoaște.

Pavel! Un singur cuvânt ce exprimă o idee nu numai grandioasă, dar aproape fără margini; înlătură hotare de neamuri, ascunzișuri doctrinare și taine, oricât de intime, ale naturii omenești. Neamurile toate-i sunt ascultătorii dați de Dumnezeu, numele lui cunoscut în toate erudițiile și științele, pe când firea omenească nu scapă de analiza și diagnosticul lui. Amândouă perioadele vieții: Saul, iudeul din Tars, și Pavel Apostolul lui Cristos, ni-l arată pătruns până la cea din urmă fibră de câte o convingere, și stăruitor fără margini în acțiunea diametral opusă, consecința firească a celor două baze de învățătură tot atât de opuse.

Acțiunea de prigoană se razimă pe greșala fundamentală. N'o ascunde, ci franc și deschis cum e din fire, o arată în toată goliciunea și cruzimea ei, încât par'că s'ar mândri cu ea (Fapte 26, 9—11); dar în cele din urmă se vede că din mișelia ei vicioasă, din cauza ignoranței, strânge tot mai mult cleștele dovezilor pentru creștinism.

Locul convingerilor din perioada Saul, l-a luat învățătura cea adevărată, luminoasă, ca razele ce i-au oprit galopul pe calea Damascului. Teologia lui Gamaliel, doctrina religioasă primitivă în școala acestuia la Ierusalim, amuțește, și evanghelia lui Cristos îi ia locul cu puterea cuvântului și a faptelor, în măsură să rămână Pavel pentru toate locurile cunoscute atunci, pentru cele de apoi, și pentru toată era creștinească, marele învățat și marele teolog, profund ca gândire, universal ca preocupare și amănunte.

Teologia lui Pavel poate să fie oare nouă și personală? Nu! În fond nu. Mântuitorul Isus ne-a învățat, El ne-a descoperit adevărurile mântuitoare, ne-a mântuit. Adevărurile religioase, care stabilesc legătura noastră cu Dumnezeu, și care tocmai pentru că în partea lor covârșitoare sunt despre Dumnezeu, derivă tot dela Dumnezeu; dela acela despre care și Plato spunea în vremea lui că, părintele și creatorul universului nu e ușor de găsit, iar găsindu-l nu futurora le este dat să vorbească despre el cu certitudine. Una singură poate să fie deci teologia, adică știința acestor adevăruri: teologia, nu a oamenilor, ci a lui Dumnezeu; rămânând ca în formă să admitem și să găsim urma personală și omenească, după cum găsim la oricare autor, ori tratat de teologie sau de altă știință, acea urmă personală ce rezultă din felul cum sunt abordate și tratate chestiunile singuratiche.

Pavel, făcut de Dumnezeu vas ales, arhieru —

după cum tocmai la el găsim scris (Evr. 5, 1) — luat din oameni pentru ca să fie mijlocitor între popor și Dumnezeu, plin de învățătura mântuitoare a lui Isus, învață și propovăduiește, ținând însă mereu seamă de lumea ce o are în față și de împrejurările ei, fie la vorbă, fie în scris. Este vas ales de Dumnezeu să ducă mântuirea neamurilor; inspirat de Dumnezeu este cuvântul lui; teologia lui Pavel este învățătura lui Cristos.

Învățătura lui Isus găsește, în mintea lui Pavel, personal, un logician ales, erudiție vastă, gândire profundă și spirit prompt.

La propovăduire situația se inversează. Peste tot găsește cea mai variată și mai felurită societate omenească, pe care nimic nu i-o putea prezenta mai bine în acele vremuri, decât coloritul malurilor Europei mediterane.

Între împrejurări deosebit de schimbăcioase, găsește mereu *omul*, acel compus din trup și suflet, nobil din creare, decăzut prin păcat, mort sufletește, urgisit trupește, dar pururea obiectul dragostei lui Dumnezeu.

Acesta este firul pe care-și țese Pavel toată Teologia. Intinsa scară a cuvintelor lui, largul cerc de preocupări, îndemnurile, povețele, grija și poruncile, ținutesc toate aci. Așa ni-l oglindesc scrierile și faptele lui, în marea lor majoritate numai frământări ale apostolatului dornic de a porni pe toți pe calea cea dreaptă.

Abia în epistolele către Romani și Evrei găsim o înfățișare mai unitară din punct de vedere doctrinar. Și e just. Doar acestea sunt îndreptate către două popoare care pretindeau că au mijloacele de vindecare și de desăvârșire pentru om. Evreii aveau legea lui Moisi, Romanii, și cu ei împreună toți păgânii, aveau filosofia. Atâta era tot ce omenirea din vremea aceea pretindea că poate să opună puhoiului de stricăciune.

Pavel arată că și una, și alta sunt neputincioase, ba au falimentat de mult.

Filosofia? Acest produs al gândirii omenești trecuse de mult peste apogeu, și totuși, necum să creze, să producă ceva pentru colectivitate, ci din punct de vedere intelectual, a lăsat-o deșartă, decepționată. Gata să disprefuiască religiile naționale păgâne, dar fără să aibă cu ce umplea golul lor. Așa, nici religiile din antichitate n'au dispărut, pe când progresul și civilizația, legăturile dintre popoare, sporesc problemele. Rezultatul? Mulțimea idolilor găsiți de Pavel în Atena este pilduitoare. Dacă ar fi ajuns filosofia cu truda minții omenești cel puțin la temelia adevărurilor religioase, la unitatea divină! De unde, dacă Plato spunea cuvintele mai sus pomenite? Iar la inimă nici atât. Filosofia neputincioasă a lăsat liberă crearea idolilor; zei da, câți vrei, *sentiment* religios însă nimic.

Legea lui Moisi lăsată la îndemâna fariseilor, preocupăți de cele mai mici amănunte pe care le impun

poporului, deveni o corvoadă, fără senz, neputincioasă și ea; căci deși face deosebirea între bine și rău, dar bietului om decăzut și în consecință stăpânit de patimi, nu-i dă nici cea mai mică putere pentru a alege ce e bine.

Acestea nu puteau produce în inimile oamenilor sentiment filial. Erau reci.

Aci intră în joc teologia lui Pavel: dragostea lui Dumnezeu, care cercetează și sanează omenirea, făcând toate din bunătața sa, ca un părinte milostiv, începând cu crearea însăși.

Ce este îndemnul legii referitor la iubirea aproapelui, sau mai bine justiția față de aproapele, în comparație cu exaltarea dragostei făcută de Pavel în capitolul 13 către Corinteni! Deși însăși înțelepciunea omenească cea adevărată numai așa poate fi dacă se face cu entuziasm, cu drag (filo); cu toate acestea rămâne pe jos, de vreme ce vedem — cele ale lui Dumnezeu — în oglindă și ghicitură; va veni însă vremea când le vom vedea față în față.

Din creare a ieșit omul, constător din trup și suflet, totul în stare bună! A căzut însă, și »pentru aceea, precum printr'un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa, întru toți oamenii moartea a intrat, întru carele toți au păcătuit« (Rom. 5, 12). Situația este rea și universală, în fața ei stau neputincioase — în sine — filosofia și legea lui Moisi. E nevoie de un nou suflu (Gal. 6, 15). Să moară păcatul și să vină o viață nouă prin Isus Cristos, (Rom. 6, 7), adică e nevoie de o *re-creare* din partea lui Dumnezeu și de o ascultare din partea omului. Dumnezeu dă darul din dragostea față de oameni (Rom. 5, 5), și stăpânește împărăția lui Dumnezeu nu numai prin simpla supunere ci printr'o renaștere sufletească, o împregnare în baia Spiritului Sfânt, necesară fiecăruia.

Cu creștinismul omenirea ia calea dela început, un nou Adam ispășește (Rom. 11. 32), din dragostea lui Dumnezeu se coboară, ia forma de sclav, merge pe calea crucii făcând voia Tatălui. Nebunia și smințteala crucii sunt cumpănite cu dragostea lui Dumnezeu. Pavel se mărește în crucea Domnului nostru Isus Cristos (Gal. 6, 14), și știința lui, de aici înainte toată se 'nvârte în jurul lui Isus Cristos Cel Răstignit (I. Cor. 2, 2).

Ii revine deci lui Pavel sarcina să arate că crucea este nu numai înțelepciune ci și virtute. Este dragostea dreptului care se jertfește pentru acela pe care îl iubește, ca să repare greșala, și lipsa de dragoste trebuincioasă. Așa isvorește viața nouă dată de Cristos, însuși fiind viața. În urmă refacerea, îndreptarea a tot ce s'a stricat este mai simțitor înfățișată în capitolul V către Romani, și în vers 18. (»Pentru aceea dară precum prin greșala unuia întru toți oamenii a intrat osândirea, așa și prin îndreptarea unuia întru toți oamenii a intrat îndreptarea vieții«), trece culmea pentru că în continuare să arate belșugul:

»dar unde s'a înmulțit păcatul, acolo a prisosit darul, să împărățească prin dreptate spre viața de veci« etc...

Cu câtă frumuseță și expansiune arată Pavel înnoirea prin Răscumpărare! Cristos prin jertfa crucii întrece toate jertfele de mai înainte, pentru totdeauna. Omenirea cea căzută este ridicată și îndreptată pe calea cea vie de către »Adam cel din urmă cu spirit de viață făcător« (I Cor. 15, 45). E știut că tot felul de oameni, și toate popoarele nu se feresc de nimic ca de moarte, care este socotită drept cel mai mare rău. Ei bine, Pavel, înfățișând marea operă de binefacere ce a adus-o Isus Mântuitorul, cum putea s'o prezinte în cuvinte mai vii și mai răsunătoare decât cele dela I Cor. 15, 55—57: »Unde este moartea boldul tău? Unde-ți este iadule, biruința? Lui Dumnezeu mulțumită, carele ne-a dat nouă biruința prin Domnul nostru Isus Cristos«.

Din partea omenirii se cere credința în Cristos, alipirea de Mântuitorul, credința aceea întregă și așa de stăruitor propusă mereu (Rom. 3—8; Evrei 11—13); credința lui Cristos cu toate ale sale, în locul tuturor celor de mai înainte slabe și neputincioase. Unirea noastră cu Cristos Dumnezeu, unire mistică, este clasică în propovăduirea lui Pavel: »Iară dacă a venit credința, nu mai suntem sub povățuitor. Căci toți fiii ai lui Dumnezeu suntem prin credința cea întru Cristos Isus, pentru că ori câți în Cristos v'ați botezat în Cristos v'ați și îmbrăcat, . . . voi toți una sunteți în Cristos Isus« (Gal. 3, 25—28). Aceasta este unirea pentru care Isus atât de mult s'a rugat atunci când a rânduit euharistia, taina iubirii lui Dumnezeu, pomenirea morții mântuitoare, și care se adeverește tot în euharistie. Aceasta taină mai viu și mai simțitor ne leagă de Dumnezeu, de unde sfântul apostol Pavel deduce consecințe de ordin individual și social. Individual, urmează grija cea mare ce trebuie s'o aibă fiecare de trupul și sufletul său.

Iar consecința socială, cea largă, mai ales în vremurile acelea, este ceea ce se deduce din legătura făcută prin botez și în urmă întărită prin euharistie. Înaintea lui Dumnezeu toți oamenii sunt una, adică tot atât, nu mai este demnitatea de neam ales, de națiune nobilă. Înaintea lui Dumnezeu este socotit *omul*, acea ființă compusă din trup și suflet, omul în sine și nu categoria de oameni. Drepturi egale înaintea lui Dumnezeu: »nu este jidov nici grec; nu este rob nici slobod; nu este parte bărbătească nici muerească, căci voi toți una sunteți întru Cristos Isus« (Gal. 3, 28). Cele trei mari granițe dispar în fața lui Dumnezeu. Națiunile sunt egale. Nu numai, dar pe femeie (oricât ar fi fost stimată în Roma, în orient era cu mult mai jos considerată) Pavel o așază la locul ei cu drepturile de persoană omenească, drepturi de a se bucura de binefacerea lui Dumnezeu și de împărăția lui Cristos, împărăție de ființe egale în drepturi ca în firea lor omenească compusă din cele două elemente: trup

și suflet. Să piară și deosebirea dintre robi și stăpâni! Nu privilegiu religios, dar nici măcar cel de stăpânitor peste drepturile naturale, adică peste ceea ce compete fiecărui om în măsura și baza naturii sale egale cu cea a altei persoane, nu mai poate exista. Cristos pentru toți a murit, pe toți i-a mântuit.

Din înlăturarea acestor trei stăvilare, societatea omenească trebuia să ia altă înfățișare, alt mers. S'a făcut și se face. Cu greu și încet, dar sigur. A ieșit creștinismul, poporul cel nou ales. Nou, dar nu exclusivist, ci universal, unde cel slab este mai îndreptățit la ajutorul celui tare, și nu la treapta de jos față de situația celui tare.

Din toată teologia aceasta, pentru că opera este a unuia Isus Cristos Dumnezeu, este just dacă și cinstea se dă pe veci aceluiași Cristos, ca în încheerea epistolei către Evrei. Iar Biserica, lăsată de mântuitorul și propovăduită de Pavel odată cu învățătura Mântuitorului, strânge în brațele ei și la sânul ei pe toți. Înțește pe altare jertfa crucii. Aceea s'a săvârșit în fața stăpânilor și robilor adunați acolo deopotrivă cu bărbații și femeile, precum și evreii și păgânii; iar în fața altarului, aceiași oameni, fără deosebire de origine, toți una întru Isus Răscumpărătorul merg pe o cale, cea a Ierusalimului ceresc.

Teologia lui Pavel este o teologie subtilă, dar tot atunci bogată și în laturea practică. Și nu e de mirat. Își are explicarea și acest fapt. Este adevărat că împrejurările momentane l-ar da ca pe unul care ar fi mai indicat să dea numai speculațiuni, deoarece era un gânditor profund, și pe lângă aceea el nu este din rândul celor ce l-au văzut și auzit pe Mântuitorul în viața pământească, deci mintea lui era mai puțin înclinată pentru frământările împodobite cu amintirile memoriei legate de locuri și persoane. Pe lângă aceea toată pregătirea lui de mai înainte l-a îndreptat numai spre un ascuțiș de gândire în învățătura Mântuitorului. Nu trebuie să uităm însă că el însuși a fost mereu pătruns de aceasta datorie la care a fost ales și trimis de Dumnezeu: apostolia. Iubirea lui Dumnezeu față de oameni, cunoscută și constatată de Pavel în învățătura Mântuitorului, el n'o putea restrânge, ci trebuia s'o propovăduiască lumii întregi cu toată puterea. De aceea teologia lui Pavel este teologie aplicată. Învățătura înaltă, dar plină de amănunte practice, aplicată în lume cea mai variată. Se face »tuturor toate« (I. Cor. 9, 22), conștient de datoria apostoliei, până a se amenința pe sine (I Cor. 9, 16).

Gavril Stan.

SS. Petru și Pavel

Infrății de veacuri și pentru vecii vecilor prin sărbătoarea comună, prin care biserica creștină cinstindu-se, cinstește în plină vară călduroasă, aceste nescicate izvoare de căldură și lumină dumnezească revărsată lumii, prin cei mai smeriți și tocmai pentru aceasta cei mai înălțați servi ai Domnului, totuși cât de deosebiți la fire acești nedespărțiți ai aceleiași zile de sărbătoare și cât de uniți prin focul aceleiași dragoste neodihnite față de Domnul lor și al nostru Isus Cristos. Smerit Petru, cel mai smerit ales dintre smeriții pescari; sărac cu spiritul fiindcă a lăsat toate cele materiale, pentru cele ale spiritului, singura-i avere de i-ar fi fost numai plasa și darul Domnului ce-i mâna pești în ea. Intreagă viața, singura-i bogăție ce și-a agnosit-o a fost aceeași sărăcie și aceeași smerenie ce nu l-a împedat să se simtă bogat și mândru; a cunoaște și recunoaște și a îndrăzni să mărturisească, el, cel dintâiu „pe cel ce avea cuvintele vieții de veci“ pe Cristos Fiul lui Dumnezeu celui viu. Și, fiindcă nu trupul și sângele-i născuse cuvintele pe buze din inima-i plină de credință și dragoste, ci Tatăl din cer, s-a învrednicit să fie constituit de același Tată și Fiul său necontestat: *piatră*

pe care și-a zidit biserica Sa, ca porțile iadului să nu o poată învinge. Lui, celui sărac cu spiritul, neștiutorului de carte, smeritului între smeriți, dar îndrăznețului neînfricat în cele ale Domnului: arhanghelului cu sabia credinței veșnic înfocată în mâna-i nestrămutată, i s-au dat cheile împărăției ceriurilor: ca orice va lega el pe pământ să fie legat și în ceriuri, și orice va deslega să fie deslegat și în ceriuri. Cele slabe ale lumii a ales Domnul Dumnezeu ca să rușineze cele tari și cele neînvățate, pentru smerirea celor învățați. Omește judecând s-ar părea curios poate, chiar nedrept, de a fi fost înălțat Petru cel neștiutor în ale lumii deasupra învățatului între învățați, poate cel mai învățat om al vremii sale: marele Apostol al neamurilor Pavel. Dar ciudățenia și mirarea noastră în fața faptelor supranaturale e mărturisirea neputinței noastre de a vedea în ochi cu ochii minții acolo, unde singură credința ne poate călăuzi. Las că Pavel nu a fost dintru început pe lângă Cristos, dar cel ce a ales pe Petru de cap al bisericii sale, de locșitor al său pe acest pământ, e însuși Dumnezeu-Omul, dumnezeescul întemeietor al bisericii sale văzute, pentru oamenii din lume,

pe timpul cât va dăinui. E Cel ce bine le-a făcut toate câte le-a făcut.

Fapta Lui e singurul argument pentru noi; încercăm totuși să sprijinim doar cu slabe argumente omenești orânduiala dumnezească, pentru edificarea și acelor ce s-ar întâmpla să fie slabi de înger. N'a ales pe Pavel deși așa s'ar fi părut omenește bine, tocmai pentru omeneșul prea evident și prea puternic din Pavel, împotriva căruia s'a luptat și l-a învins o vieață întreagă de mucenic neînving al acestei lupte neșovăite împotriva trupului veșnic gata să se răsvrătească împotriva spiritului. A făcut și a trudit, a suferit atât pentru Cristos cât nici unul dintre apostoli: O simte aceasta, o spune cu mândră smerenie cel ce nu-și ascrie sieși, ci Domnului său totul; dar alegându-l pe el pe Pavel de cap al robilor Domnului; *mintea și truda* omenească ar fi putut părea a fi *întonată de lumină* în aceasta turburare „a veacului de acum”; și nu se cuvenea să se smerească Cel nesmerit în fața celor căror singură rățăcirea și păcatul le e propriu: oamenii.

Cel chemat să-i conducă și să stăpânească peste ai săi, trebuia să se simtă slugă nevrednică, „cele ce trebuia făcând” doar: Nu trebuia să se mândrească, ci mai mult să se smerească o viață întreagă prin neîncetatul plâns ce ia săpat brazde adânci pe fața-i îndurerată: pentru că a fost în stare el, care l-a mărturisit de atâteaori și pentru întâiaoară, să se lapede într-o singură noapte de trei ori, de Domnul, Invățătorul și Mântuitorul său. Părintele bisericii văzute, cel mai mare dintre toți, trebuia să spele picioarele tuturor, cum l-a învățat Cristos să facă; *astfel să fie sluga slugilor lui Cristos, el și urmași lui.*

Smerenia și dragostea, confirmată de Cristos: mai mare decât a tuturor; l-a pus mai marele lor. „Simoane Petre iubești-mă mai mult decât aceștia?” Cel care mirat și îndurerat a putut răspunde: Doamne, Tu toate le știi; Tu știi că te iubesc, s'a învrednicit să fie pus să pască oile și mieluseii staulului său, răscumpărați cu prețios sângele său.

Pentru aceea i-a dus pașii spre Roma împreună cu ai lui Pavel, ca în inima păgânsimului de atunci, pe scaunul celor mai mari stăpâni ai lumii de până acum, să-și așeze scaunul stăpânirii lui Dumnezeu peste lume.

A simțit-o, a știut-o aceasta Pavel, a simțit în mijlocul trudei sale pentru biserica lui Cristos, nevoia de a merge, „videre Petrum”, să vadă pe Petru; după cum merg și azi urmașii lui Pavel „ad visitanda limina”.

Iar când le-a venit norocul să fie încunu-

nați pentru buna luptă ce au luptat cu coroana ce le-a pregătit-o lor dreptul judecător: coroana muceniciei — numai Petru s'a învrednicit să moară pe crucea lui Cristos, dar cu capul în jos, *ca un cap al pământului în cele sufletești ca era el și urmașii lui.* Smerenia lui Pavel s'a ascuns și de data aceasta în dosul mândriei de cetățean român: n'a îndrăznit să se învrednicească de cinstea morții pe cruce, ce-i revenea de drept divin, înfăptuit prin nedemnele unelte umane, numai lui Petru după cum îi și *prezise Cristos: singur lui, de ce moarte avea să moară.* Pavel a cerut ca sabia să-i despartă capul luminat de trupul trudit al aceluia a căruia singură mare mândrie i-a fost puțința de a se smeri în fața celui ce i-a schimbat, prin o singură ochire, ura nestăvilită în dragoste neostenită față de Cel și cei pe care i-a persecutat.

Aceste toate pentru ca să știm și simțim și noi că a Domnului este cinstea și mărirea, Lui singur i se cuvine închinăciune și laudă pentru tot ce face mâna de pământ însuflețită, ce se mândrește, *dar este om* atunci, când se mândrește doar singur în Isus Cristos cel răslignit. Inchinarea și laudele noaste, oricât de meșteșugite, chiar simțite fiind, rămân gângăveli de copii nevrâstnici față cu măreția celor ce le cântă, în cinstea lor, biserica, în ziua sărbătoririi lor comune în *Mineiul* zilei de 29 Iunie precum și al zilei, în care cinstește pe toți apostoli în frunte cu Petru, 30 Iunie.

„Petre, vârful al slăvișilor apostoli și piatra credinței și Pavele, dumnezeescele ritore și luminătorule al sfintelor biserici”. Petre mai marele mărișilor apostoli, baza credinței și Pavele minunate ritore al sfintelor biserici. „Bucură-te, Petre apostole, și deaproape prieten al Invățătorului tău Cristos Dumnezeu nostru: bucură-te, Pavele, al tuturor prietene și al credinței propovăduitorule și al lumii învățătorule. Insoțire sfântă, aleasă”.

Ca să se concentreze mereu și repetat laudele asupra lui Petru „Mai marele apostolilor”.

„Cel ce este mai înainte de veci, pe tine cunoscându-te te-a rânduit, preafericitele Petre, ca pe un mai mare al bisericii și întâiul pe scaun șezător.” Ca să fie așezată deasupra tuturor acestor înspirate laude ale bisericii noastre drept măritoare de rit grecesc, podobia dela laudele zilei de 30 Iunie, „soborul sfinților și întru tot lăudașilor celor doisprezece apostoli și a celor șaptezeci”, unde, pentru a nu putea fi restălmăcite de cei de rea credință, orbi și conducători ai celor orbi, se spune:

Tu temeiul apostolilor cel mai de cinste, toate le-ai lăsat și ai urmat Învățătorului strigând lui : Cu Tine vreau să mor ca să viețuiesc viața cea fericită. Romei celei mai mari decât alte cetăți Tu ai fost întâiu episcop și slavă și laudă și bisericii întărire, Petre, și porțile iadului nu-o vor birui pe ea cu adevărat, precum Cristos mai înainte a zis; pre carele roagă-l să mântuească și să lumineze sufletele noastre.“

Vom înțelege astfel, pentru ce „glasul po-

porului e glasul Domnului“, când cuprinde mărita sărbătoare a celor doi mari și măreți mucenici într'un singur cuvânt, atot cuprinzător și stăpânitor a toate : Sânt Petru !

„Mai întâiu pe tine te-a pus, Petre, mărturisitor iubirii celei spre Cristos, Cuvântul cel ce știe toate ca un Dumnezeu. Pentru aceasta și turma sa iubilă fie ți-a încredințat.

„Pe piatra ortodoxiei tale a întărit Stăpânul Isus biserica neclătită, întru carea, apostole Petre, pe tine te mărim.“

Prof. Augustin Cosma

Prototipul intelectualului creștin

În general intelectualul tuturor timpurilor s'a dovedit în majoritatea cazurilor, incapabil de a se încadra, cu tot sufletul, postulatelor credinței. Ba mai mult chiar : atâția, având reputația de savanți necontestați, și-au făcut un crez de viață, un fel de obligație de onoare, din a dovedi contradicțiile dintre știință și credință. Greșala e fundamentală, căci e vorba de două noțiuni cu totul diferite. Știința e un termen subiectiv, personal e vorba de totalitatea cunoștințelor însușite, în abstract se înțelege o dorință idealizată, capacitatea unei perspicacități absolute. Credința nu este apanajul inteligenței, ci este o însușire sufletească. Ca să o ai în minte, îți trebuie și suflet.

Desorientarea puterii intelectuale în chestiunile religioase se menține și azi, ajungând la foarte mulți până la indiferentism. Aniversarea celor 19 veacuri dela convertirea sf. apostol Pavel este un foarte bun prilej, ca să încercăm o punere la punct a problemei amintite.

Mântuitorul atunci când fără a lua în seamă pe învățații timpului, s'a adresat unor oameni simpli, alegând apostoli dintre pescari, a înțeles să ne arate situația defavorabilă ce înțeleg să și-o creeze cărturarii în raporturile lor față de Dumnezeu. Primul intelectual convertit a fost sf. Pavel, unul din marii învățați ai acelor vremuri. Aceasta nu înseamnă că chiar mai înainte Mântuitorul nu a avut aderenți în lumea cultă, aceștia erau însă mai mult, niște rezervați-pasivi.

Apostolul Pavel era nu numai un cărturar distins, dar și un luptător convins și neînfricat al evreismului. S'a ridicat cu pasiune, dar de bună credință în contra creștinismului. Îi persecuta instinctiv pe creștini, fără a cerceta mai adânc sensul lucrurilor. Dacă Sf. Pavel făcea parte din garda intelectualilor indiferenți ai zilelor noastre, nu avea posibilitatea de mântuire. Peirea vine dintr'un singur păcat, dar scăparea pocăinței din zbuciumul a lor multe. A fost deajuns însă ca să nu poată răspunde la o singură întrebare : »De ce mă persecuți?« și a ajuns mare apostol. Oare întrebarea

care ni-se pune nouă : »De ce nu mă iubești?« e mai mică ?

Dar acest mare apostol a precizat exact atât valoarea etică, cât și importanța socială a creștinismului : »Dreptul din credință va fi viu« și din Dumnezeu »celea nevăzute ale lui prin fapte s'au făcut cunoscute dela zidirea lumii«. Deci : chiar dreptul numai prin credință va fi viu și iară : a cunoaște cu adevărat lumea înseamnă să vedem în ea mărturia lui Dumnezeu, căci cei care judecă altfel, »zicându-se pe sine înțelepți, au înnebunit«. Dar toate acestea nu le credea numai, căci zice, lui Dumnezeu »slujesc cu spiritul meu vestind evanghelia Fiului lui«. Deci, dragă intelectual român, cu darul propovăduirii, spiritul tău slujește pe Domnul prin apostolia laică.

Și apoi ce definiție perfectă a creștinismului : legea credinței și nu a formei, a spiritului și nu a trupului. Creștinism înseamnă spiritualizarea vieții. Mai multă dragoste în viață și cât mai puțină critică, căci »Omule cel ce tot judeci, întru ce judeci pe altul pe tine te osândești, dacă faci aceleași fapte«. Dar tot atunci »să nu fie credința noastră din înțelepciunea oamenilor, ci din puterea lui Dumnezeu«. Fiecare din noi dator este a-și manifesta deci creștinismul său în toate împrejurările vieții și să insistăm neobosiți, »căci precum pentru neascultarea unui om am fost mulți păcătoși, așa și pentru ascultarea unuia mulți vor fi drepți«. Avem deci în egală măsură răspunderea mântuirii și osândirii noastre și a celor din jurul nostru.

Mulți discută interpretarea evangheliilor în epistolele sf. Pavel — din care citez — avem întreaga aplicare practică a învățăturilor Mântuitorului — la toate împrejurările vieții de toate zilele, dela căsătorie până la purtarea în biserică, toată activitatea noastră este clar și precis reglementată.

Acum 19 veacuri Sf. Pavel lupta în contra păgânismului. Ori în faptele sale lumea noastră de acum la fel de păgână este, cel puțin pe teren individual, iar pe teren social comunismul mult mai rău este ca

cel mai întunecat păgânism, căci întrece în cruzimi și răutate celea mai sângeroase capitole ale istoriei, omorând sistematic sufletul și distrugând cea din urmă urmă a bunului simț din omul complet dobitocit.

În fața acestei noi situații răspunderea fiecăruia din noi la fel de mare este. În special, mai mult ca oricând, noi intelectualii români trebuie să stăm de veghe neîncetat și să ne facem datoria din plin. Vrem un îndreptar în acțiunea noastră, îl avem. Este Sf.

Pavel. Să vorbim pretutindenea cum a făcut o el despre învățătura lui Cristos »căci prin auz se încreștinează lumea«.

Iată pentru ce acțiunea catolică, a cărei importanță și actualitate în fața zilei de azi e mai mare ca oricând, nu se poate reduce la o formulă vagă, organizată pe hârtie și trebuie să pogorâm în dânsa sufletul marelui apostol al neamurilor care să-i dea viață și să o ducă la biruință. Dr. V. German

Sfântul Pavel misionar

Era anul 37 după Cristos.

Lumina orbitoare dela porțile Damascului a dat Bisericii în Saul din Tars cea mai gigantică figură misionară. Chemarea dumnezească, atât de blândă în urmărirea celorlalți apostoli, se schimbă, de data asta, într'un adevărat atac războinic, semn vădit că acela care trebuia să rămână doborât avea calități excepționale și era menit pentru o însărcinare deadreptul divină. »Vas ales este mie acesta ca să poarte numele meu înaintea neamurilor și a împăraților și a fiilor lui Israil« (Fapt. 9, 15). Așa le-a caracterizat însuși Domnul Cristos ucenicului Anania care avea să-i redea și lumina ochilor împreună cu haina grației botezului dârzului prigonitor de ieri a creștinilor. Temperament de foc, voință de fier, minte pătrunzătoare de savant, cultură neobiciuită, calități pe cât de rar turnate într'o persoană, tot atât de avantajos supranaturalizate de Cristos în apariție, au făcut din Pavel misionarul fără pereche din întâile zile ale convertirii sale. »Și se mirau toți cei ce au auziau și ziceau au nu acesta este cel ce a pierdut în Ierusalim pe cel ce chemau numele acesta . . . Iar Saul tot mai mult se întăria și rușina pe Iidovii cei ce locuiau în Damasc, arătând, că acesta este Cristos« (Fapt. Ap. 9, 21).

Și deacum cine poate să-l mai urmărească în avântul lui misionar? Ura alor săi cari îl căutau la moarte îl face să pornească mai curând în lumea cunoscută pe atunci, spre a duce pretutindeni cu zgomotul miracolelor vestea cea bună a mântuirii. Sf. Luca ne împărtășește cu fidelitate epopeea aceasta a încreștinării neamurilor. Cei doi și se umezesc ochii de emoție și inima îi bate de fericire că Cristos a cucerit atâta lume, printr'un om, în așa scurt timp. Întâia expediție misionară începe în anul 45. Asia mică, Ciprul, Antiohia, Pisidia, Licaonia îl țin ocupat până în anul 52. În același an pornește la drum pentru o mai vastă evanghelizare ce trebuia să cuprindă Cilicia, Galația, Filipi, Tesalonica, Berea, Atena și Corintul. Trei ani de palpitantă viața misionară pe care o încheie cu vizitarea Ierusalimului, pentru ca să pornească a treia oară, cu puterea cuvântului, din Antiochia

spre Cilicia, Frigia, Galația, mai scurt: Grecia, Macedonia, Roma, Spania. Aceste drumuri însemnau înconjurul de mai multe ori a lumii de atunci, pe care acest om îl face în mai puțin de 14 ani.

Dar dacă Sf. Luca ne dă date, întâmplări extraordinare și locuri pe unde a trecut și a lucrat acest neasemănat misionar, greutățile ce le-a avut, contrarietățile ce le-a întâmpinat, numai Pavel însuși ni le putea da. Lăsăm la o parte pocăințele și asprimile ce el însuși și le împunea pentru a împlini în trupul său *lipsurile Patimilor Domnului*, dar mai ales pentru a domoli *îmboldul trupului* și a îndepărta pe îngerul satanei care l pălmuia (II Cor. 4, 10). El voia să fie a lui Cristos și voia pe toți să-i ducă la Cristos și spre acest scop s'a făcut tuturor toate ca să-i câștige pentru veșnicie. »*Intru osteneți mai mult, în bădăi peste măsură, în temniță mai mult, în morți de multe ori. Dela Iidovi de cinci ori câte patruzeci fără una am luat. De trei ori cu toioge am fost bătut; odată cu pietre; de trei ori s'a sfărâmat corabia cu mine; o noapte și o zi întru adânc am petrecut cu primejdiile pe ape, în necazuri dela tâlhari, dela neamul meu, dela păgâni, în nevoi în cetăți, în nevoi în pustie, cu primejdiile în mare, în nevoi între frații cei mincinoși, în osteneți și în supărare, în privegheri, de multe ori în foame și în sete, în posturi, în frig și în golăfate*« (II Cor.). Înșirarea sumară a acestor greutăți e atât de surprinzătoare încât te duce necesar cu gândul la durata lor de ani de zile. Și totuși acest om în mijlocul acestor chinuri era *copleșit de bucurie*. Lanțurile i se păreau cele mai alese podoabe, închisorile i se schimbau, prin fervoarea spiritului său, în locuri de mângâietoare sălășluire pentru că putea predica evanghelia și acolo.

Dar neîntrecut a rămas sf. Pavel și în chipul de a predica pe Cristos. Teolog dumnezeu este învățat, el sintetizează evanghelia și îi dă o formă pe cât de cuprinzătoare pe atât de practică și o împune cu puterea de apostol la care apelează atunci când cer împrejurările: Isus Cristos Domnul. Fascinat de maiestatea Mântuitorului, fericit de binefacerile răscumpărării, dar mai presus de toate învățat de fericitoarea

lui iubire, el trăește în Cristos, cu Cristos, pentru Cristos într'atâta, în cât poate zice: „Nu mai trădesc eu ci Cristos trăește în mine” (Gal. 2, 20). Acest adevăr explică puterea fascinantă neînfrântă a cuvântului în gura acestui misionar al mântuirii, înaintea căruia locurile, persoanele, timpurile dau prilejuri surprinzătoare de vervă oratorică și de magistrală pedagogie apostolică (Fapt. Apost. 17, 18). Dar mai vădită dovadă avem, despre acest adevăr în cele 14 scrisori, adevărate tratate dogmatice, însă toate încadrate în lumina acestui Isus, străfulgerate de văpaia iubirii acestui Isus și plămădite din vieața dumnezească a acestui Isus, modelul omului nou în care trebuie să se îmbrace câți în Cristos se botează.

Ce mirare deci că *Misionarul Neamurilor* după 18 ani de muncă privește secerișul îmbelșugat al creștinismului viguros ce cuprinde, transformă și sfințește Asia, Grecia, Italia, Spania? La propagarea lui tru-

dise cu vorba și peana, mai mult decât toți ceilalți apostoli, însă munca aceasta titanică o atribue tot aceluiași Cristos care îl coplesise cu atâta dar și binecuvântare și prin care și *moartea ti era câștig*. Incredințarea lumii i se datorește deci pe dreptate lui Pavel, purtătorul cuvântului vieții. Acelui »pește care agita apele Bisericii, acelui răsculat aprig încătușat de cuvântul lui Cristos (Sf. Ioan Gură de Aur), acelui Saul lovit de săgeata iubirii dumnezeiești, acelui cărbune stins, negru și sterp, care s'a aprins la glasul lui Cristos, acelui lup care devine miel și păstor totodată (Sf. Augustin). De ce deci să nu vedem și noi, cu Sf. Bernard, rădăcina rezultatului strălucit al acestor munci misionare ale sfântului Pavel, tocmai în conversiunea lui dela a cărei întâmplare se împlinesc acum 19 veacuri?

P. Ion Gârleanu.

Saul din Tars

*Când voi fi înălțat dela pământ,
pe toți îi voi atrage la mine*
(Ioan, 12, 32).

Răspândirea rapidă a creștinismului era socotită de evrei ca o mare primejdie. De aceea la Ierusalim se formă o organizație sistematică pentru extirparea tuturor acelor cari ar mai cuteza să numească Mesia și Fiu al lui Dumnezeu pe Nazarineanul care nu se îngrozise să mustre pe fruntașii poporului zicându-le în public: Vai vouă farisei și cărturari nemernici cari dijmuiți isma și mărarul, mâncați casele văduvelor și ale orfanilor, povățuitori orbi, stricători de lege, fii ai Gehenei, pui de vipere, cari spălați blidul numai pe dinafară, ipocriși cari așteaptă saluturi prin târguri și ședere în locurile cele dintâi prin adunări, fățarnici cari se roagă mult pe la colțurile stradelor ca să-i vadă oamenii, fii ai diavolului, morminte spoite, cari pe dinafară sunt frumoase, iar înlăuntru sunt pline de putrejune.

Organizația aceasta, în Ierusalim era condusă de însuși Caiafa arhiereul și de membrii sanhedrinului; iar pentru provincie și afară de Palestina era delegat cu pline puteri tânărul, bogatul și fanaticul fariseu, cu titlu și drept de cetățean roman, Saul din Tarsul Ciliciei.

Îmbibat cu toate științete israelite și streine ale timpului, tânărul filosof, retor și cărturar, aprins de naționalism fanatic și rasism șovin — pe care ca și frații săi de idei îl practica sub masca statorniciei în credință și a fidelității față de tradițiile și religia strămoșilor —

fără a cerceta lucrurile mai de aproape, cu un maestros dispreț față de toți credincioșii Răsăritului între tâlhari, primi cu însuflețire conducerea campaniei de extirpare. Privirile i se opriră mai întâi asupra celor două mari cetăți ale Siriei, Damasc și Antiochia, unde credincioșii Galileianului nici nu mai voiau să se numească „fii ai lui Israil”, ci se numiră de-a dreptul „a lui Cristos”, Christianoi, Creștini.

Dela fire nobil și hotărît, după falsele informații despre creștini, primite din partea maimarilor, tânărul fariseu din tribul lui Benjamin se oferă să-și servească secta cu orice jertfe. Știa cu cât respect vorbeau cărțile sfinte despre Iahel, Iudita, Ghedeon, Samson, Iefte, David și despre alții cari nu pregetară să bată un cui în cap sau să înfingă un cuțit în inima oricui ar fi îndrăznit să ba jocorească tradițiile, obiceiurile și legea. Pe creștinii sau pe „ereticii din Galileia”, după informațiile primite îi credea mai răi decât pe Samarineni, deci față de ei se hotărî să devină un erou, ca unul din aceia pe cari îi laudau cărțile sfinte.

Intr'o zi primește știrea că prietenul și colegul său de studii Barnaba, levitul din Cipru, își vânduse toată averea iar prețul ei îl dădu Galileienilor, mulțumindu-se să trăiască împreună cu ei viață comună. Aceeași știre o primi și despre Ștefan, evlaviosul și învățatul tâlcuitor al cărților sfinte. Căzu pe gânduri.

O luptă grozavă și crâncenă se deslănțuie în sufletul lui. Pe Barnaba îl cunoștea atât de

bine. Ii ştia nobleţa sufletului. Apoi Barnaba nu era galileian ci levit din Cipru. De asemenea cunoştea bunătatea inimii lui Ştefan, blândeţea, înţelepciunea şi îndelunga răbdare. Acela însă nu era galileian, ci era celăţean al Ierusalimului.

Furtuna din suflet creştea mereu. Profetul din Nazaret fusese răstignit abia de câţiva ani, iar credincioşii săi umpleau Ierusalimul şi Iudeea, populau oraşele Samariei, ale Sirei şi Feniciei şi până în Mesopotamia şi Egipt. Vedeau ochii cum fiii lui Israil îşi scoteau bolnavii pe paturi şi târgi, ca cel puţin umbra lui Petru să-i ajungă, şi în numele Nazarineanului să se vindece.

El era prea cult pentru a mai crede că acele boli erau reale. Fanatismul farisaic îl făcea să creadă ca şi tovarăşii săi de sectă, că acele vindecări sau erau puse la cale înainte ca să înşele lumea, sau că erau lucrul diavolului.

Dar cum rămâne cu Barnaba şi Ştefan, Prohor, Nicanor, Parmena, Timon şi atâţia alţi nobili cari îmbrăţişară acelaşi crez? Au înebunit toţi? Apoi însuşi maestrul Gamaliel zicea în sanhedrin, să nu se împotrivescă omenilor acelora, căci de va fi învăţătura lor dela omeni, va dispărea dela sine, iar de va fi dela Dumnezeu, va birui toate piedecile şi va triumfa. Au doară şi Gamaliel să fi înebunit. Singur Saul din Tars să mai fi rămas credincios legii?

Intre învăţăceii Nazarineanului erau omeni mai buni, mai cinstiţi, mai sinceri şi mai altruişti decât în sânul sanhedrinului. Iosif din Arimateia şi Nicodem au părăsit sanhedrinul. Gamaliel, Hilel, şi alţi omeni de bine sunt pe cale a-l părăsi. Rămâne Caiafa, unealta Romanilor, Hannah cel plin de păcate şi nedreptăţi, Menahen adulterul, Ioachaz intrigantul şi ceilalţi cari nu caută decât interesele lor personale. Poporul vede acestea, dar totuşi poporul n'are dreptul să judece pe mai marii poporului. Galileienii trebuie totuşi să piară.

Astfel de gânduri se frământau în sufletul lui când primi vestea că Ştefan, tălmăcitorul sfintelor cărţi, a fost judecat la moarte de către sanhedrin, şi că după amiază, cu învoirea procuratorului, va fi executat afară de Poarta oilor. Trebuia să-şi adune cohorta pentru a da o cât mai mare solemnitate faptului, că după atâta vreme sanhedrinul iară-şi şi-a recâştigat dreptul de a pedepsi cu moarte pe infractorii legii şi pe blasfemi.

Pentru un moment îi străluci în minte mărirea veche a lui Israil, când sanhedrinul si

„Vă spun vouă, fraţilor, că evanghelia cea vestită de mine nu este după om; căci nici eu nu am primit-o, nici nu am învăţat-o dela om, ci prin descoperirea lui Isus Cristos.“ (Gal. 1, 11—12)

arhiereul erau puterea supremă. Arhiereul muştra şi pe regi. Streinii şi cei netăiaşi împrejur trebuiau să plătească tributuri grele dacă voiau să trăiască printre fiii lui Israil.

Servitorul îl anunţă că arhiereul îl cheamă la palat. Plecă imediat.

I se comunică recâştigarea dreptului de a pedepsi cu moarte şi i se încredinţă sarcina să meargă în Damascul Siriei ca să aducă legaţi la Ierusalim pe toţi aceia cari mărturisesc credinţa Galileianului, căci aproape de un an comunitatea de acolo nu mai contribuise cu nimic la susţinerea templului şi a preoţimii. Înainte de a fi ajuns la ei galileianul Anania trimiteau jertfe, primii, tributuri. Acum ziceau că Isus din Nazaret este mai mare decât templul şi decât sanhedrinul, ba chiar că este Mesia şi Fiul lui Dumnezeu.

Saul primi ordinul, dar tulburarea din sufletul său era din ce în ce mai vehementă.

După amiază, în fruntea cohortei sale care avea să ucidă pe Ştefan, ieşi prin Poarta oilor, unde blândul şi înţeleptul tălmăcitor al legii, legat de mâni şi de picioare îşi aştepta moartea rugându-se.

Cohorta îşi depune echipamentul iar Saul rămase lângă grămada de vesminte, pe când mulţimea îşi alegea pietre din grămada pusă la îndemână. Se citeşte sentinţa, şi, conform obiceiului, fu întrebat dacă mai are ceva de reflectat. Ştefan cu un calm îngeresc începu să înşire pe scurt istoria poporului israelit dela Avram până la Profeţii pe cari părinţii lor i-au ucis cu pietre şi până la Isus, tâlcuind toată nerecunoştinţa aceluiaşi popor taţă de Dumnezeu care i-a făcut atâta bine.

Arhierii îşi astupau urechile cu făţărnicie, iar cohorta lui Saul începu să arunce cu pietre în cel osândit. Oasele i se rupeau, pieptul îi pârâia de lovituri, iar Ştefan se ruga zicând: — Doamne Isuse nu le scrie lor păcatul acesta; când, o piatră lovindu-l în cap, tăcu şi îşi dădu sufletul.

În sufletul lui Saul era plină revoluţie. De o parte avea pe apărătorii legii şi pe fruntaşii poporului; iar pe de alta statornicia lui Ştefan şi grozava adevăratate a cuvintelor lui. Două

puteri potrivnice se luptau înlăuntrul lui. Care va birui oare ?

După câteva zile, în fruntea coortei plecă spre Damasc, ca de acolo să aducă legați pe toți galileienii, cărora le era rânduită tot soarta lui Ștefan. Dar Fiul Omului, cu al cărui nume pe buze adormise Ștefan, binevoi să atragă la sine și pe fanaticul fariseu. Când se apropia de Damasc, o lumină puternică îl lovi în ochi și un glas dulce în urechi:

— Saule, Saule, pentru ce mă prigonești ?

— Cine ești Doamne ? — întreabă el speriat.

— Sunt Isus pe care tu îl prigonești. Greu îți este ție să te împotrivești imboldului inimii.

— Ce vrei să fac Doamne ? mai întreabă Saul.

— Scoală-te și intră în cetate, acolo ți se va spune ce să faci.

Saul era orb de prea marea lumină, dar în

aceiași timp lupta din sufletul său încetase ca prin minune. Știa ce avea de făcut. Era hotărât ca de aci înainte să servească cu credința Aceluia pe care Ștefan l'a văzut șezând în cerurile deschise la dreapta măririi lui Dumnezeu. Era hotărât să muncească și să înfrunte toate primejdiile pentru a aduce Fiului lui Dumnezeu cât mai mulți credincioși. Să ducă credința în El și cuvântul Lui preste Asia mică, Peninsula balcanică, Italia, și până la marginea Apusului și la columnele lui Hercules. Fruntașii din Ierusalim de acum nu mai erau pentru el decât niște pereți spoși. De aci înainte toată viața lui va fi pentru Isus, chiar și dacă aceasta ar fi sminteală pentru ludei și nebunie pentru păgâni. El nu va mai avea decât o singură dorință, de a se desface de trupul mortăciunii acesteia, pentru a fi pururea cu Cristos.

Dr. Nicolae Lupu.

Sfântul Ioan Gură de Aur: Despre Sf. Apostol Pavel

Homilia I.

traducere din elinește de I. Georgescu.

Nu ar greși cineva numind sufletul lui Pavel o grădină de virtuți și un rai duhovnicesc : așa de mult a înflorit de harul Domnului, și a dovedit o sfințenie a sufletului vrednică de acest har. Căci după ce s'a făcut vas ales și s'a curățit bine, larg s'a revărsat asupra-i harul Duhului. Drept aceea, și nouă, minunate răuri ne-a deschis, nu numai patru ca și izvoarele paradisiului, ci mult mai multe, cari curg în fiecare zi, nu udând pământul, ci lucrând sufletele oamenilor întru rodirea virtuții. Ce cuvânt așa dară va fi de ajuns pentru vredniciile sale ? sau ce limbă îl va putea proslăvi ? Căci toate cele frumoase ale oamenilor, cuprinse laolaltă, le are el singur, și toate din belșug, nu numai cele ale oamenilor, ci și cele ale îngerilor ; cum vom izbuti deci să-l preamărim noi după cuviință ? Nu vom tăcea însă din această pricină, ci mai dinadins vom cuvânta. Căci cel mai ales fel de proslăvire este, când mărimea vrednicilor, pe lângă toată truda, co-vârșește puterea graiului, o astfel de înfrângere, decât mii de biruințe, ne este mai strălucitoare. De unde deci ar fi mai potrivit să-i începem proslăvirile ? De unde de aiurea, dacă nu chiar dela început, ca să arătăm că el are bunătățile tuturor ? Căci măcar că proorocii, patriarhii, drepții, apostolii, mucenicii au dovedit ceva virtute, totuși toate virtuțile acestora împreună luate le are în așa măsură, cum nici unul dintr'ânșii, chiar și în ceea ce fiecare în deosebi a fost înfrumusețat, nu le-a avut. Căci uite : Adus-a Abel jertfă, și pentru aceea este lăudat (*Facere 4, 4*) ; dar dacă-i vei pune în față jertfa lui Pavel, atât se va arăta

aceasta mai presus de aceea, câtu-i cerul de pământ. Care jertfă vreți să v'o spun ? căci nu este numai una. Pentru că în fiecare zi se jertfia pe sine, și această jertfă iarăși înmulțită o făcea „*în toate zilele murind*” (I Cor. 15, 31) și „*în toată vremea omorirea Domnului Isus în trup purtându-o*” (II Cor. 4, 10). Căci în fața primejdiilor sta neclintit și se jertfia cu hotărâre, și-și omora astfel firea (cea stricată) a trupului, încât jertfa aceasta nu era cu nimica mai pe jos decât jertfele de dobitoace, ci cu mult mai mult. Căci nu aducea boi și oi, ci pe sine îndoit se jertfia în fiecare zi. Pentru aceea cuteza să zică : „*Că eu iată mă jertfesc*” (II Tim. 4, 6), numind jertfă sângele său.

Nu s'a mulțumit însă cu jertfele acestea, ci, după ce s'a închinat cu totul lui Dumnezeu, tot rotogolul pământului l-a adus jertfă lui Dumnezeu, și uscatul și marea, și Grecia și celelalte țări, și tot colțul de pământ pe care numai îl vede soarele, ca și cum ar fi fost sburător, le-a cutreierat toate, nu trecând numai peacincolo, ci plivind ghimpii păcatelor, și sămănând cuvântul evlaviei, izgonind greșala, aducând adevărul, făcând din oameni îngeri, și mai cu seamă făcând pe oameni din diavoli îngeri. Drept aceea, având să se despartă după multe osteneli și după dese izbânzi de acestea, mângâindu-și învățaceii, zise : „*Ci de mă jertfesc pentru jertfa și slujba credinții voastre, bucurându-mă, și împreună mă bucur cu voi cu toți. Așisderea și voi vă bucurați, și împreună vă bucurați cu mine*” (Filip. 2, 17-18). Ce s'ar găsi așadară de potriva jertfei acesteia, pe care a jertfit-o cu cușitul Duhului, și pe care a înălțat-o pe un altar mai presus de ceruri ? Dar a fost răpus Abel, ucis mișe-

lește de Cain, și prin aceasta s'a făcut vestit! Dar eu îți voi înșira morți fără de număr, și lungi, ca și zilele pre cari propovăduind le-a viețuit fericitul acesta. Dar dacă vrei să cunoști jertfa sau mai bine zis moartea aceasta, cumpănește: că Abel a fost doborât de fratele său, căruia nu-i făcuse nici strâmbătate, nici bine; Pavel, însă, a fost omorât de aceia, pe cari el se sbătea să-i scoată din fărâdenumărul relexor, și pentru cari a suferit toate câte a suferit.

Dar Noe bărbat drept, desăvârșit a fost între cei de seama sa, și singur între toți astfel! Dar și Pavel fără seamăn a fost între toți. Acela s'a mântuit pe sine singur cu copiii săi; acesta, însă, când un puhoiu cu mult mai năpraznic năpădise lumea, nu încheind la scânduri și lucrând la corabie, ci, scriind epistole, a mântuit din mijlocul valurilor nu două sau trei sau cinci rudeni, ci toată lumea, ce sta să se înnece. Și nici n'a fost așa corabia aceasta să umble numai într'un loc, ci a ajuns marginile lumii, și de atunci până acum primește pe toți în încăperea sa. Făcând o să fie în stare a izbăvi mulțimea, primește și pe cei mai proști decât necuvântătoarele, și-i face deopotrivă cu puterile cele de sus, și prin aceasta întrece corabia lui Noe. Aceasta primind în ea corbul, corb l-a slobozit iarăși, și, adăpostind lupul, nu l-a desbărat de sălbătăcie; a lui Pavel însă n'a fost așa, căci, primind lupi, i-a făcut oi, și, primind ulii și cioare, i-a schimbat în porumbei, și, lăpădând toată dobitocia și sălbăticia firii omenești, a îmbrăcat-o în blândețea Duhului și până astăzi plutește corabia aceasta, și nu se frânge. Și n'a putut sfârâma încheieturile acesteia vijelia răutăților, ci mai vârtos, înfruntând vijelia, îi biruia furia; și încă în chip foarte nestrămutat; și nu erau prinse scândurile ei cu asfalt și cu rășină, ci cu Duhul Sfânt.

Toți se minunează de Avraam, căci, auzind glasul Domnului zicând: „*Ieși din pământul și din rudeniala ta, și din casa tătănetău, și vino în pământul care voi arăta ție*” (Facere 12, 1), își părăsi țara și casa și prietenii și rudeniile, și toate i-au fost lui poruncă dela Dumnezeu! Și noi ne minunăm de aceasta. Ce s'ar afla însă de potriua lui Pavel? El n'a părăsit țara și casa și rudeniile, ci însăși lumea pentru Isus, ba chiar și cerul, și cerul cerului l-a disprețuit, și un singur lucru căuta: iubirea lui Isus. Și ascultă-l acum pe el, lămurind aceasta și grăind: „*Pentru că tare crez eu, că nici moartea, nici viețea, nici ingerii, nici căpeleniile, nici puterile, nici cele ce sunt acum, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncul, nici orice altă făptură nu poate să ne despărțească pe noi de dragostea lui Dumnezeu, care este în Cristos Isus Domnul nostru*” (Rom. 8, 38—39). Și apoi Avraam, primejduindu-se pe sine, mântui pe fiul fratelui său de vrăjmași! Pavel, însă, nu pe nepotul său, nici trei sau cinci cetăți, ci lumea toată a izbăvit-o nu de vrăjmași, ci chiar din mâna necuraților, îndurând nenumărate primejdii în fiecare zi, și dobândind astfel,

prin jertfele sale proprii, celorlalți multă siguranță. La Avraam, culmea bunătății și a înțelepciunii e că și-a jertfit fiul. Aici, la Pavel, nu fiul, ci el însuși se jertfește de nenumărate ori, precum am mai zis,

Ce ar admira cineva în Isaac? Multe [de toate, dar mai cu seamă îndelunga răbdare, că, înfundându-i fântănilor și strâmtorându-l în propriile lui hotare, nu făcea pricină, ci și când îi rupeau hotarele, îngăduia și se muta întotdeauna în alt loc, și, nici celor ce și aici îi călcau moșiile, nu le sta împotriva, ci, ferindu-se de ei, le da loc pretutindena din propriile sale averi, până ce le sătura nedreapta lor lăcomie. Pavel, însă, văzând nu fântănilor umplute cu petri, ci trupul său, nu se feria ca Isac numai pe sine, ci, ducându-se el, se ostentia să ridice la cer și pe cei ce aruncau cu pietre; și cu cât se astupa mai mult izvorul acesta, cu atât mai puternic izbucnia, și mai multe răuri deschidea cu trăinicie.

Și pe Iacob îl laudă Scriptura pentru statornicie! Dar ce suflet de diamant ar putea dovedi statornicia lui Pavel. Căci n'a slujit numai de două ori șapte ani, ci toată viața pentru mireasa lui Cristos, fript nu numai de arșița zilei, ci și de gerul nopții. îndurând viscoliri nenumărate de ispite și încercări, acuși biciuit, acuși bătut cu pietre, acuși luptându-se cu fiarele, acuși vânzându-se cu marea, răbdând necurmat foame, ziua și noaptea, și frig, pretutindeni dând piept cu vijeliile, scăpând oile din gura diavolului.

Cuvios a fost și Iosif! (Facere 39). Dar mă tem să nu pară comic că eu vreau să-l slăvesc pe Pavel și în aceasta, căci el, răstignindu-se în lume, nu numai frumusețea trupurilor, dar toate lucrurile așa le-a privit, cum noi privim praful și cenușa, și cum mortul ar rămânea nemișcat în fața altui mort. Înăbușindu-și astfel cu grijă pornirile firești, nici odată n'a simțit nici o patimă pentru ceva omenesc.

Se uimesc toți oamenii de Iov. Și foarte cu dreptate: căci mare erou este, putându-se face deopotrivă cu Pavel însuși prin statornicia, prin curățenia vieții, prin mărturisirea lui Dumnezeu, prin lupta îndărătnică împotriva Satanei, prin biruința minunată de după luptă. Dar Pavel nu luni, ci ani mulți petrecu luptându-se astfel, și nu curățindu-și puroaielor bubelor cu hârburi și șezând pe gunoiu, ci chiar în gura cea vicleană a leului năvălind necurmat și înfruntând nenumărate încercări, decât toată piatra a fost mai vârtos: nu numai de trei prieteni, sau de patru, ci de toți necredincioșii și frații cei ticăloși a fost hullit, scuiat, injurat. Mare a fost ospitalitatea lui Iov, și grija lui pentru cei săraci! Nici noi nu i le tăgăduim; dar, pe lângă a lui Pavel, pe atât e de neînsemnată, pe câtu-i trupul mai jos decât sufletul. Căci ceea ce Iov a dovedit față de cei neputincioși trupește, a făcut Pavel pentru cei împăcătoși sufletește, pe toți șchiopii și slăbănogii la minte tămăduindu-i, și pe toți cei goi și nerușinați înveșmântându-i în stola înțelepciunii cerești;

dar și în cele trupesti cu atât l-a întrecut acesta pe acela, cu cât mai mare lucru e să ajuți pe cineva când însuși flămânzești și ești sărac, decât dacă o faci din prisosul averii tale; casa aceluia era deschisă oricui venia, sufletul acestuia însă cuprindea toată lumea, îmbrățișa toate neamurile. Drept aceea și zicea el: „Nu vă strâmtoriți întru noi, ci vă strâmtoriți în pânțelele vostru” (II Cor. 6, 12). Acela având oi și boi fără de număr, era darnic față de cei lipsiți: acesta, însă, neavând de cât trupul său, ajută pe cei nevoiași din câștigul brațelor sale, de aceea grăia: „Inșivă știți că trebuințelor mele, și celor ce sunt cu mine au slujit mâinile acestea” (Fapt. Apost. 20, 34), agonisind astfel, prin lucrul mâinilor sale, câte ceva, pe seama celor săraci și hămisiți. Vermii și bubele i-au pricinuit lui Iov dureri grele și cumplite. Nici eu nu tăgăduesc; dar dacă vei lua la socoteală bătăile lui Pavel din atâția ani, foamea necurmată, golătatea, lanțurile, temnițele, primejdiile, aleșurile vrăjmașe îndurate dela ai săi, dela străini, dela tirani, dela toată lumea și, după acestea, vei mai ține seama și de cele mai crâncene decât acestea, anume, de durerile pentru cei ce cădeau prin păcate, de grijile pentru toate bisericile, de pârjolul ce-i bântuia sufletul ori de câte ori cineva se smintia, vei vedea că mai tare decât piatra a fost sufletul ce le-a îndurat acestea, întrecând și ferul și diamantul. Ceeace, așa dară, Iov a suferit trupest, Pavel a suferit sufletește, căci mai rău decât orice vierme îl rodea la suflet durerea pentru cei ce se smintiau. De aceea și vărsa bogate izvoare de lacrimi nu numai ziua, ci și noaptea și, decât orice femeie care naște, mai cumplit se chinuia pentru fiecare din ei. De aceea și zicea: „Fiii mei, pe care iarăși cu durere vă nasc, până ce se va închipui Cristos întru voi” (Galat. 4, 19).

De cine s'ar mai uimi apoi oricine după Iov? De Moise negreșit. Dar și pe acesta îl întrece Pavel, fiind cu mult mai pe sus. Multe lucruri mari a făcut acela; cel mai de seamă, culmea a fost că mai bine a voit să fie șters din cartea vieții decât să piară Iudeii. El a voit deci să piară împreună cu alții; Pavel, însă, a voit nu să piară cu alții, ci, mântuindu-se alții, el să fie ca o ispășire veșnică. Acela cu Faraon, acesta cu diavolul se războia zi de zi: acela se ostentia pentru un singur neam, acesta însă pentru toată lumea, vărșând nu sudori, ci pretutindeni sânge în loc de sudori, aducând la cunoștința adevăratului Dumnezeu nu numai părțile locuite, ci și cele nelocuite, nu numai Elada, ci și celelalte țări.

Aș putea să-l aseamăn cu Isus Navi, cu Samuil și cu alți prooroci; dar ca să nu mai lungim vorba, vom trece numai la cei mai de seamă, la corifei; căci, dacă decât ei se va dovedi mai pe sus, despre ceilalți nu încapă vorbă. Cari sunt deci corifeii?

Care alții, dacă nu David, Ilie și Ioan? Dintre acești doi din urmă, unul e înaintemergătorul venirii

dintâi, celalalt al celei de a doua a Domnului; pentru aceea au parte de aceleași numiri.

Ce este, deci, mai de seamă în David? Smerenia și dragostea de Dumnezeu. Cine însă le-a avut acestea amândouă în măsură mai mare, nu mai mică decât sufletul lui Pavel?

Și ce e de admirat în Ilie? Aceea că a încuiat cerul, a adus foamete, a coborât foc? Mie nu mi vine să cred; ci aceea că a fost cu multă râvnă pentru slava Domnului; mai învăpăiat decât focul. Dar dacă te vei uita la râvna lui Pavel, vei vedea că cu atât este el mai mare, cu cât Ilie întrece pe ceilalți prooroci. Căci ce s'ar găsi de potriva cuvintelor, pe cari plin de râvnă pentru slava Domnului le-a zis Pavel: „Că aș fi poftit eu însumi a fi despărțit de Cristos pentru frații mei, rudele mele după trup” (Rom. 9, 3). Pentru aceea, stându-i deschise lui chiar cerurile, cununa, dobânda trudei sale, el amâna și zăbovia grăind: „Iară a rămânea în trup mai de folos este pentru voi” (Filip 1, 24); de aceea, nu ce se vede, nici ce se înțelege gândia el că ajunge pentru dovedirea iubirii și a râvnei, ci căuta alta care nu este, pentru a arăta ce voia și doria.

Ioan se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică. Pavel însă petrecea în mijlocul lumii, ca acela în pustie, nu mâncând lăcuste și miere sălbatică ci înfruptându-se cu mult mai slab decât acela, căci nici hrana cea trebuincioasă n'o lua din râvnă neostoiată pentru propovăduire. Multă bărbăție a dovedit Ioan față de Irod! Pavel însă a înfruntat nu unul sau doi sau trei, ci foarte mulți ca acesta, și cu mult mai cumplit decât acest tiran.

Rămâne, deci, în urmă să-l asemănăm cu îngerii; de aceea, părăsind pământul, să ne ridicăm spre bolțile cerului; dar nimenea să nu învinuiască îndrăneala cuvântului nostru. Căci, dacă și pe Ioan înger l-a numit Scriptura, ca și pe preoți, ce minune este, dacă pe cel mai sus decât toți îl asemănăm cu puterile acelea? Ce este măreț într'înșii? Că cu toată acuratețea ascultă de Dumnezeu, ceea ce și David minunându-se zice: „Cei puternici la virtute cari faceți cuvântul lui” (Ps. 102, 21). De potriva acesteia nu e nimic, chiar dacă de mii de ori ar fi fără de trup; căci ceea ce mai cu seamă îi face fericiți pe aceștia e că se supun poruncilor și că în nimic nu calcă voia Celui Prea Înalt. Totuși și aceasta se poate vedea păzită cu acurateță de Pavel; căci aievea plinia nu numai cuvântul Lui, ci și poruncile și iarăși sfaturile, ceea ce lămurit a și spus-o: „Ce plată este mie? ca binevestind Evanghelia, fără de plată să spun Evanghelia lui Cristos” (I Cor. 9, 18). Ce altceva admirând într'ânșii glăsui proorocul: „Cel ce faci îngerii tăi duhuri, și slugile tale pară de foc” (Ps. 103, 5). Dar și aceasta se poate vedea în Pavel; căci ca și duhul și focul, așa a cutreierat întreg rotogolul pământului și l-a curățit. Dar încă n'a dobândit cerul? Aceasta tocmai e de minunat că el, pământean, cu trup mu-

ritor, s'a luat la întrecere cu puterile fără de trup.

De ce osândă, așa dară, suntem vrednici noi, când un singur om și-a agonisit toate virtuțile, iar noi nici în cea mai mică parte nu ne silim să-l urmăm? Chibzuind, așa dară, acestea, să ne învinuim noi pe noi,

și să ne nizuim a ne însuși râvna lui Pavel, pentru ca să ne învrednicim a dobândi bunurile cerești, prin darul și dragostea Domnului nostru Isus Cristos, a căruia este slava și puterea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pe drumul Damascului

Saul apare în istoria Bisericii pentru întâia dată cu prilejul uciderii lui Ștefan cu pietri. Faptele Apostolilor pomenesc cum Jidovii, în vreme ce îl loveau cu pietri pe sfântul Diacon, și-au pus hainele la picioarele unui tânăr, numit Saul, care era învoit la uciderea lui Ștefan. Coborâtor din seminția lui Beniamin, fariseu după lege, crescut în scrupuloasă observare a legii, nu vedea cu ochi buni răspândirea învâțăturii celei noi. Alipirea sa față de tradiții, cărora creștinii li se subtrăgeau încetul cu încetul, îl aprindea de mânie împotriva acestora. Nu aveau dreptul să existe acești inovatori, cari stricau cele mai sfinte obiceiuri. Distrugerea, stârpirea acestora devenea pentru el o îndatorire așa de mare, încât credea că îl este îngăduit orice împotriva lui Isus din Nazaret.

Iată-l pe tânărul infocat (avea atunci abia 30 de ani) printre ascultătorii lui Ștefan în săbor, scrâșnind din dinți, îngrozit de mânie la auzul cuvintelor sfântului Diacon, cari îi răsunau în urechi ca hălă. Iată-l plin de râvnă și de ură urmând mulțimea gălăgioasă la marginea cetății, unde Ștefan avea să-și primească răsplata credinței sale. Iată-l asistând netrifricat și cu dispreț la săvârșirea delictului. Mâinile sale n'au aruncat cu pietri, dar inima sa consimțea și svâcnea de ură.

Vârsta legală îl împiedeca să dea ajutorul brațului său, dar râvna lui găsi cum să contribuie, într'un chip deosebit, dar nu mai puțin eficace, la uciderea prefinsului hulitor al legii, păzind hainele ucigașilor. Așa că Sf. Augustin a putut să spună, cu obișnuitul-i spirit de observație, că: „pentru a fi în mâinile tuturor, el păzia hainele tuturor, încruntându-se mai mult ajutându-i pe toți, decât lovindu-l cu pietrii”. Păzia hainele ucigașilor și privea mirat victima de pe fața căreia se desprindea pacea și liniștea sufletului care se apropie de răsplata meritată, care se bucură de vederea lui Dumnezeu.

După martiriul lui Ștefan, Saul apare nu ca simplu spectator, ci ca actor principal.

Nu e de loc mișcat nici de spectacolul crâncen al uciderii, nici de sfârșitul senin și nici de generoasa iertare a acestui vrednic învățăcel al lui Isus, care prăbușindu-se sub potopul de pietri, se ruga: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta”. Din contră, se depărtează de acolo și mai fanatic, hotărât să ducă până la exterminare lupta împotriva urgisitor

ucenici ai galileanului răstignit. Oare rugăciunea Mucenicului va fi zadarnică pentru el?

După moartea slăvitului Diacon are loc o nouă crânceană prigoană împotriva creștinilor, în care Saul are partea preponderentă, dacă nu e chiar conducătorul ei. Credincioșii din Ierusalim se risipesc toți, afară de Apostoli, prin diferitele părți ale Iudeei și Samariei, ducând cu sine sămânța cea bună a Evangheliei. Chiar și în Damasc, capitala Siriei, se stabilește în mijlocul coloniei jidovești, un grup puternic de credincioși. Saul se aprinde de mânie. Se prezintă Arhierelui cerându-i scrisori de recomandare către acele sinagogi și, însoțit de ostași, pleacă din oraș în oraș, îngrozind și exterminând pe creștini. Pe câți îi va descoperi pe toți se hotărăște să-i ducă legați la Ierusalim.

Dar gândurile lui Dumnezeu nu se potrivesc cu ale oamenilor. Isus, care veghează asupra Bisericii sale îl așteaptă pe drumul Damascului, îl doborâd, îl orbește cu strălucirea măririi sale și-l înalță complect transformat. Saulum stravit et Paulum statuit. L-a trântit pe Saul și l-a ridicat pe Pavel.

Era aproape de Damasc, ale cărui ziduri albe pe întinsul șes verde, se înfățișau înaintea ochilor ca niște mărgăritare frumoase pe un covor de smaragd. Se gândea la prada ce avea s'o facă, când deodată în plină zi îi străluci o lumină puternică. Căzu la pământ și auzi un glas care-i zicea:

„Saule, Saule de ce mă prigonești?”

„Cine ești Doamne”, răspunse Pavel.

„Eu sunt Isus Nazarineanul pe care tu îl prigonești”.

„Doamne, ce vrei să fac?”

Și Domnul a zis către el: „Scoală-te, și intră în cetate, și se va spune ție ce trebuie să faci”.

Vrăjmașul Crucii e învins de glasul Domnului, și intră în Damasc, deja creștin cu inima. Pavel, răspunde harului, își pune încrederea în Isus, intră orb în Damasc, e botezat de către Anania, își câștigă vederea. Prin botez devine cu adevărat „vasul cel ales”, Apostolul neamurilor.

Pătruns de focul dragostei divine, predică prin sinagogi învățătura pe care înainte o combătuse cu asprime, proclamă divinitatea acelui Isus, care i-a apărut pe drumul Damascului și care-l orbise pentru a-i deschide ochii la lumina supranaturală a credinții.

Convertirea aceasta are o importanță hotărâtoare în istoria Bisericii. Iidovii o înțeleg și fac tot ce le stă în putință pentru a-l suprima pe Pavel. Dar sforțările lor nu fac decât să răsună și mai puternic cuvântul lui Pavel. Pilda sa îi determină pe mulți să-l urmeze și astfel învâfătura cea nouă, în loc să piară, se răspândește pe tot locul.

Convertirea Sfântului Pavel n'a fost rodul unei lente crize de conștiință ori a unor sfâșietoare re-mușcări. Ea a fost triumful fără de veste a glasului dumnezeesc, care, ca „o sabie cu două tăișuri pătrunde până la despărțirile sufletului“.

Dar cine a atras asupra prigonitorului săgețile iubirii divine? Sfaturile Domnului de sigur sunt nepătrunse. Totuși credem că nu greșim, dacă, pe urmele multor Sfinți Părinți, atribuim convertirea aceasta miraculoasă rugăciunilor și muceniei lui Ștefan. Întăresc aceasta părere a Sfinților Părinți, nu numai multe pilde asemănătoare din viețile sfinților, nu numai asemănarea dintre rugăciunea lui Ștefan și aceea a lui Isus pe Cruce, care fu urmată de pocăința tâlharului, ci mai ales grija pe care a avut-o autorul Faptelor Apostolilor de a lega convertirea lui Saul de mucenia lui Ștefan, stăruind foarte vădit asupra complicității viitorului Apostol înuciderea

Protomartirului. S. Augustin o spune de altfel răspicat: „Dacă mucenicul Ștefan nu s'ar fi rugat așa, Biserica nu l-ar fi avut pe Pavel!“

Vrednică răsplată a unei astfel de rugăciuni. Scepticii, necredincioșii, rașionaliștii din toate vremile, se vor trudi să tăgăduiască convertirea Sf. Pavel, afirmând că el a căzut victima unei halucinații, unei nenorociri, unei boli de ochi ori unei furtuni neașteptate. Dar toate acestea nu rezistă istoriei din Faptele Apostolilor.

Convertirea lui Pavel e și rămâne cel mai de seamă eveniment, după Învierea Domnului, în Biserica. Căci Pavel întors la creștinism va contribui mai mult ca oricine, chiar decât toți Apostolii împreună, la răspândirea Evangheliei și la universalizarea Mesianismului apărât de Ștefan.

Se cuvine deci ca Biserica să pomenească slăvitul centenar al acestei miraculoase convertiri, pentruca: întâi, pilda lui Pavel să fie un indemn pentru toți păcătoșii să se întoarcă la Dumnezeu și să aibă nădejde în mila Lui; în al doilea loc, fiindcă Biserica precum s'a întristat de prigonirile lui Saul așa să se bucure și de convertirea lui, și în al treilea loc, pentru minunea mare pe care a săvârșit-o întru el Dumnezeu, făcându-l din crâncen prigonitor, credincios predicator.

Ex. Sa Nunțiul apostolic Andrei Cassulo la Oradea

Am urmărit pas de pas drumul sărbătoresc prin țară al Excelenței Sale Nunțiului Apostolic Andrei Cassulo. A fost un adevărat reviriment sufletesc pentru credincioșii noștri. Trimisul Romei cu statura lui impozantă, cu fața deschisă și blândă de apostol, prin cuvântul său cuceritor și înțelept le-a adus aminte mai mult decât orice de Instituția lui Isus clădită pe stânca lui Petru, prin voința căruia s'a ales loc de reședință cetatea împărașilor; le-a adus aminte de credința și obârșia noastră romană. De aceea așteptam cu înfrigurare clipele sortite nouă ca să ne împărtășim de fericirea menită să ridice vigoarea și credința în suflete.

Cu ziua de 2 Iunie începe

drumul de triumf prin Dieceza Română-Unită a Orăzii.

Dela *Moftinul-Mic* și până la Oradea drumul Nunțiului Apostolic e un adevărat drum de triumf. Pe întreg drumul îl așteaptă satele cu flori și straie de sărbătoare, preoți în odăjdii înconjurați de credincioși cucernici, școlari cu fețe îmbujorate de emoții, autoritățile locale cu toată ceremonia necesară unor clipe atât de rare, credincioși mulți, foarte mulți, cu mult dor în suflete să vadă, să asculte pe un oaspe atât de rar, atât de scump.

La intrarea în județul Sălaj, Excelența Sa e în-

tâmpinat de D-I subprefect *Lobonțiu* și D-I prim-pretor *Dr. Gherman* din Carei. Întâia localitate e orașul *Carei* unde e primit de primarul orașului cu tradiționala pâine și sare. Se îndreaptă apoi spre biserica română unită, unde Revmul vicar *Ghera* îi urează bun venit. În jurul distinsului oaspe tinerii străjeri și mulțimea de credincioși fac un cerc impozant.

Drumul urmează apoi prin *Căuaș*, *Tășnad*, *Să-răuad*, *Bobota*, *Curitău*, *Câmpia*, *Boșca* până la *Zalău*. Porți de triumf și procesiuni de credincioși îl așteaptă pretutindeni.

La *Zalău* îl așteaptă o companie de onoare cu muzică, iar primarul orașului îi spune cuvinte de bun venit. De aici trece la impozanta biserică unită unde așteaptă protopopul cu mulțimea de credincioși. După masă prin *Vârșolț*, unde e întâmpinat de autorități și mult popor trece la *Șimleu*, unde, însoțit de autorități, vizitează bisericile din localitate. Fac o bună impresie organizațiile de străjeri și premilitari disciplinați, veniți să întâmpine pe distinsul oaspe. De aici își urmează drumul prin *Porți-Marca* la *Suplacul Bărcăduului* unde *Excelența Sa* intră pe teritoriul județului *Bihor*.

Primire sărbătorească cu poartă de triumf împodobită cu ghirlande și steaguri tricolore. Îl așteaptă aici prefectul județului *D-I Picu Băncilă*. Ovații puternice întâmpină pe distinsul oaspe, după cari prefe-

ctul județului, în numele populației spune calde cuvinte de bun venit.

— Bihorul are o deosebită satisfacție și mândrie de a primi într'o atmosferă sărbătorească și cu dragă inimă pe reprezentantul Bisericii catolice și al Latinității. Sentimentele care ne copleșesc în aceste momente au o îndoită explicație și sunt procurate de istoria bogată și măreția faptelor bisericii italiene al cărui distins reprezentant sunteți.

Poporul italian pentru noi reprezintă o puternică forță de civilizație și Biserica catolică un mare focar de regenerare spirituală și jertfă pe altarul credinței lui Cristos.

Din aceste profunde considerațiuni și din dragostea pe care vi-o purtăm, Bihorul, acest județ care poartă pecetea latinității, vă primește cu o deosebită satisfacție sufletească. Vă urează un călduros bun sosît și Vă asigură de păstrarea unor sentimente alese, având în același timp convingerea fermă, că Excelența Voastră Va rămâne cu impresii cari nu pot fi decât frumoase și care vor reprezenta chintesența sufletului românesc și trăinicia fruntariilor noastre pe aceste locuri.

Națiunea noastră ca urmașă nemijlocită a culturii latine a fost o sentinelă neadormită în hotarele vechii Dacii Traiane și Vă asigură, că și în viitor va fi un focar de civilizație demn de strămoșii noștri romani.

În biserica greco-catolică lume multă. După ce Excelența Sa își ia rămas bun dela d-l subprefect Lobonțiu și exprimă mulțumiri călduroase d-lui prefect Băncilă pentru frumoasa primire în județul Bihor, trece în biserică, unde rostește o scurtă cuvântare în limba latină, tălmăcită în românește de către pâr. Dr. Gavril Stan. Excelența Sa aduce salutul Sfântului Părinte Papa Piu al XI-lea și spune că Înaltul Părinte ne iubește întocmai cum un tată își iubește fiii. În biserică există o armonie perfectă. Această armonie e o condiție esențială pentru progres. Trebuie să se înfrățească clerul și mirenii în aceeași luptă pentru stârpirea răului și pentru întronarea binelui. După binecuvântarea mulțimii, Excelența Sa se îndreaptă spre *Marghita*.

După urarea de bun sosît a d-lui primar Heger și mulțumirile călduroase ale Excelenței Sale, între urările entuziaste ale credincioșilor adunați în piață și înțonările muzicii premilitarilor, a avut loc o masă comună la abația de Molk unde Înaltul oaspe își tălmăcește dragostea sa pentru poporul Român. A doua zi Înaltul oaspe cu suita sa se îndreaptă spre Sâniob.

La Sâniob

Banderii de călăreți asteaptă pe Excelența Sa și-l conduc în comuna Sâniob. Aici, lângă Abație era un măreț arc de triumf și mai multe mii de oameni din peste zece comune. Abatele de Sâniob, Monseniorul Pop și d. primpretor al Plasei Săcuieni, Cornel Chiș, au jinit să facă o primire cât mai sărbătorească.

Înaltul oaspe a fost salutat în limba latină de Mons. Iosif Pop, care a exprimat bucuria populațiunii de pe aceste meleaguri de a primi într'o atmosferă solemnă pe reprezentantul Bisericii catolice și al Latinității. Latinitatea pentru noi este o icoană, iar astăzi ne străduim ca să cimentăm prietenia, care are la bază afinități de sânge, cu poporul italian. În limba italiană a rostit un frumos cuvânt de bun sosît d. primpretor Cornel Chiș, iar în limba română primarul comunei Sâniob, d-l Emil Ludevigh. Tutorora le-a mulțumit Înaltul oaspe, în nenumărate rânduri aclamat de mulțime.

După aceea a avut loc un mic serviciu divin în biserica Abației, unde a vorbit mulțimei adunate Excelența Sa Andrei Cassulo și abatele Iosif Pop îndemnând credincioșii să-și iubească biserica și patria română.

De aici ultimul popas e la Oradea.

Primirea dela Oradea

La ora 12 15 oaspeții sunt întâmpinați în fața arcului de triumf de lângă gara Oradea. Sunt de față reprezentanții autorităților, elevi dela școlile secundare și o mulțime de credincioși.

În numele municipiului Oradea vorbește d. ajutor de primar, dr Sângeorgeanu. D-sa se face interpretul sentimentelor de bucurie pe care le are municipiul nostru, primind vizita Înaltului oaspe și asigură pe Excelența Sa de o profundă stimă și venerație.

D. prof. Ioan Pop, curatorul parohiei din Olosâg, aduce salutul bisericii, exprimându-și bucuria neajmunită pe care o are Biserica Română Unită de a primi pe reprezentantul Înaltului Părinte dela Roma. Vizita Excelenței Sale va rămâne nepieritoare în inimile credincioșilor. Ea înseamnă o epocă în istoria eparhiei orădene.

Profund mișcat în aclamațiile asistenței, le mulțumește Ex. Sa Andrei Cassulo.

De aici mulțimea cu Ex. Sa Nunțiu Apostolic se îndreaptă spre Catedrala Română Unită, unde s'au făcut pregătiri intense pentru măreața primire. Excelența Sa Episcopul Diecezan *Dr. Valeriu Trătan Frențiu* cu un sobor impozant de preoți așteaptă înalta vizită în poarta Catedralei. La primire I. P. S. S. Episcopul Valeriu Traian Frențiu rostește următoarele:

Cuvântarea I. P. S. Sale episcop Valeriu Traian Frențiu

— Excelența Voastră! Bine-ați venit. Clerul și credincioșii eparhiei noastre, împreună cu mine, Vă salutăm cu bucurie pe Excelența Voastră în sunetul fanfarei și al tuturor clopetelor din Oradea, ca pe un reprezentant al marelui Pontif. Sfântul Părinte Papa Plus XI nu e numai lubitul nostru Părinte comun, ci e și bunul nostru Părinte, pe care-l iubim, pentru că și dânsul ne iubește. Sfinția Sa și-a arătat dragostea

sa nu numai încercându-ne cu daruri sufletești și doctrine, prin multele jubilee serbate în glorioasa sa domnie, cu magistrarele sale enciclice și cu binecuvântările speciale și sfaturile părințești date cu ocaziunea pelerinajelor, și s'a silit ca an de an să ne surprindă cu câte un dar special, cum sunt clădirile mărețe ridicate din darul sfântului Părinte, la Blaj, București și în multe alte parohii. În 1912 Papa Pius X ne-a dat biserica din Piața »Delle Coppelle«. În 1920 Papa Benedict a depus un milion lire să se clădească un seminar român la Roma și un alt milion din venitul căruia să se susțină. La 1933 sfântul Părinte Papa Pius XI ne-a dat biserica din Forul Traian, iar la 1935 a ales cel mai frumos loc al Romei pe Gianicolo și aici pe spesele sale a clădit o biserică măreață și cel mai măreț și modern colegiu pentru studenții români de teologie, fondând și 20 de burse. Iar acum cu ocaziunea inaugurării solemne a acestui colegiu în audiența particulară ce a binevoit să ne acorde, ne-a spus că personal a ales locul între Biblioteca și Pinacoteca Vaticanului, unde să ridice copia columnei lui Traian, ca văzând-o zilnic, zilnic să-și aducă aminte de noi, Români, pe cari ne-a colonizat Împăratul Traian pe aceste plaiuri.

Vă zicem bine ați venit în mijlocul nostru și din dragostea ce o nutrim față de persoana Excelenței Voastre, fiindcă și Excelența Voastră ați arătat de repețite ori, că ne iubiți. Abia ați fost numit de Nunțiu în România și ați grăbit în Roma să vedeți pe clericii noștrii și le-ați declarat: »Că de azi încolo România nu e numai Patria lor, ci și a Excelenței Voastre«. Și deși ați fost mult timp grav bolnav în aceste câteva luni de când sunteți în mijlocul nostru ați început să ne învățați limba și ați început aceasta călătorie oboșitoare, ca să veniți la vetrele noastre. Vă rog să intrăm în catedrala noastră, ca împreună să mulțumim bunului Dumnezeu, că a lăsat ca sfântul Părinte la începutul acestei săptămâni să implinească 80 ani, și să-L rugăm ca să-i dăruiască sănătate deplină și vieață lungă, ca să intreaacă cu anii etății și ai pontificatului pe toți înaintașii săi și ca să ne poată conduce spre fericire.

Urându-Vă din nou bun sosit strigăm cu toți: Să trăiți Excelență la mulți ani.

In Catedrală

Biserica e tixită de credincioși. Excelența Sa Andrei Cassulo tălmăcește dragostea ce o poartă Sfântul Părinte poporului nostru și împărtășește mulțimii binecuvântarea apostolică. I. P. S. Sa Episcopul Diecezan înconjurat de un sobor de preoți celebrează un serviciu divin pentru sănătatea sfântului Părinte Papa Pius XI., cu ocazia împlinirii alor 80 de ani. Răspunsurile sunt date de către corul Maestrului Prof. Hubic, după care mulțimea în frunte cu un impozant cortegiu de preoți în procesiune se îndreaptă spre reședința episcopală.

Recepția și masa comună

Aici au avut loc prezentările și s'au rostit următoarele cuvântări: d. dr. Victor Gherman, în numele Casei Naționale; d. Ștefan Mărcuș în numele Agrului; d-na Valeria dr. Bledea, în numele societății Mariane și d. Fersigan inv. pens. în numele societății »Sfintei Inimi«.

Tuturor acestora le-a răspuns profund emoționat Excelența Sa Nunțiu Apostolic.

Excelența Sa, după ce se face interpretul sentimentelor de mulțumire, spune că a primit o frumoasă coroană, care este alcătuită din floarea diecezei Oradea. Se bucură de faptul că Români de pe aceste meleaguri păstrează o distinsă venerațiune pentru Părintele Papa. Bucuria Excelenței Sale este cu atât mai mare cu cât constată, că limba italiană și română se unesc, sunt cu adevărat surori. Este greu să găsești două surori care să se asemene atât de mult. Sunt convins că zicând Roma, zici România. Roma și România este aceeași (sala aplaudă frenetic). Pentru mine acest fapt este un semn al unui viitor fericit, care se întrevede ca realizare granitică a acestei națiuni. Vin dela Roma ca să vă înțind o mână de înțelegere, să fie o turmă cu un păstor. Adresându-se doamnei Bledea, care în numele societății Mariane a rostit în limba franceză un frumos salut și o caldă urare, Excelența Sa se bucură de realizările și scopurile pe care le urmărește această societate a femeilor unite, indicându-le noi posibilități de muncă.

În continuare Excelența Sa spune că în împrejurările grele ale momentului de față trebuie să fim una, pentru a ridica neamul și a veni în ajutorul poporului care suferă. Biserica catolică este o mină de aur care trebuie exploatată. Are o inimă de mamă pentru cei care suferă și știe să mângâie toate sufletele obidite. Noi nu avem nevoie să ne tulbure cineva poporul, ne vom mântui prin biserică și prin învățura Mântuitorului. N'aș putea încheia cuvintele mele, decât să-mi exprim deosebita satisfacție pentru constatarea ce o fac, cu privire la armonia și unitatea poporului român. Între Români există o dragoste, dragoste reciprocă, dragoste care este manifestată pentru Înalțul Părinte. Dragostea pe care o aveți față de Înalțul Părinte dela Roma și de M. S. Regele Carol al II-lea să fie chezașia unui viitor prosper pentru consolidarea și progresarea Patriei române.

După recepție a urmat o masă comună la care participă clerul, autoritățile și fruntașii mireni din localitate.

Șezătoarea artistică dela Școala Normală Unită

În după masa zilei de 3 Iunie, Excelența Sa Nunțiu Apostolic vizitează Școala Normală Română Unită. La intrare e întâmpinat de directorul școlii Revmul Cornel Sabo și corpul didactic dela Școala Normală și

școala de aplicație. În foisorul școlii Excelența Sa adresează o caldă alocuție în care arată misiunea mare a educatorului și în deosebi a profesorilor ce cresc mulțimea de educatori pentru masele populare. Vizitează apoi clădirea modernă a Școlii Normale ca apoi să treacă în sala festivă, fixată de lume, unde școlarii așteaptă pe distinsul oaspe cu un frumos festival artistic.

La intrare fanfara școlii întonează Imnul Papal. În numele corpului didactic și al elevilor a vorbit p. prof. *Vasile Bolca*. D-sa a exprimat bucuria școlii de a primi această înaltă vizită și a elogiat meritele Bisericii Catolice pentru ridicarea neamului nostru spunând între altele: »Credința catolică și dragostea de neam sunt cele două pârghii dela care nu ne vom abate niciodată și prin care dorim să călim sufletele în vederea unei lumi noi«.

Elevii școlii de aplicație au jucat cu măiestrie sceneta Fratelui *Matta*, o realizare artistică ocazională ce merită toată lauda. Elevul Gâlgău (cl. VII.) a recitat »Imnul

Colegiului Pio Romeno«, iar elevele școlii de aplicație au executat mai multe dansuri naționale. Orchestra Școlii Normale, dirijată de d-l prof. *A. Ilușiu* a executat o uvertură, iar fanfara dirijată de D-l Loc. *Macovei* a cântat o serie de arii naționale.

La sfârșitul programului Excelența Sa *Andrei Cassulo* a mulțumit profesorilor și elevilor școlii pentru frumoasa manifestare artistică și, adresându-se celor prezenți, i-a îndrumat să iubească această școală unde se face o educație și instrucție atât de aleasă.

În ziua de 4 Iunie înaltul oaspe celebrează sf. Liturgie în Capela Seminarului teologic unde rostește o înălțătoare predică ocazională despre *Inima lui Isus*. După sf. Liturgie vizitează Seminarul Român Unit. În cursul acestei zile peste *Drăgești, Sâmbăta și Pocola* trece la *Beiuș* pentru a vizita vechile instituții ale bisericii noastre.

Zile de măreață sărbătoare cum rar ni e dat să trăim. Vom păstra mult timp în sufletele noastre amintirea lor.

Un credincios.

In al XXV-lea an de episcopat al Ex. Sale Valeriu Tr. Frențiu

Consacrarea bisericilor din Pericei, Moiad și Sfârnaș

Când sub ceriuri străine, mâini sacrilege pângăresc biserici și distrug lăcașuri de stântă închinare, sub cer românesc vlădici români, în atmosferă de sărbătoare, consacră biserici zidite din munificență de mecenași sau din jertfelnicia închinătorilor dreptcredincioși. Și e un semn bun acesta, ce numai bucura ne poate.

În această ordine de idei, gândul ne poartă prin cele sate românești, cu porți triumfale, cu aer de sărbătoare și cu suflet mult, căci această haină îmbracă satele noastre în așteptarea celui ce vine întru numele Domnului.

Cetitorii noștri desigur știu că I. P. S. nostru Arhiepiscop, din prilejul intrării în al 25-lea an de episcopat, și-a propus să consacre 25 de biserici din cuprinsul eparhiei. Precum se mai știe, seria s'a început.

De data aceasta continuăm precum urmează:

••

Pericei. Consacrarea a avut loc în 16 Mai crt. în cadre foarte sărbătorești. Regretăm că nu am ajuns în posesiunea datelor necesare pentru a putea face o mai amplă dare de seamă.

•• *Moiad*. *Moiadul*, filia parohiei Măierîște, a p. Emil Pop — îmbracă haină de sărbătoare la 23. V. c. În fața D-lui prefect al Jud. Sălaj, Dr. Mihai Gurzeu, — care a dat dela județ o frumoasă sumă de bani pentru ridicarea bise-

ricii, — a D lui primpretor I. Căpânaș, a D-lui judecător Carol Meseșan și a unui frumos număr de intelectuali din jur și în fața credincioșilor, are loc consacrarea bisericii din partea I. P. S. Sale episcopul diecezan. Cu această ocazie numărul împărțășirilor a trecut binișor peste 200.

Sfârnaș. *Sfârnașul* p. F. T. Lazin îmbracă aceeași haină de sărbătoare la 6. VI. c. Sunt abia oarele 7 1/2 când venerabilul arhiepiscop — împreună cu înalta-i suită — sosește la „Descăș“, la șosea, unde e întâmpinat de un impunător banderiu de călărești. De aci în dangăte de clopote, se îndreaptă spre comună, unde la a doua poartă triumfală e așteptat de Revs. protop. A. Băliban, autorități și de un considerabil număr de popor.

În numele clerului îi dorește „bun sosii“ Revs. protopop, iar în numele populației, tânărul notar D-l D. Isaiu îlmăcește bucuria ce stăpânește sufletele văzând pe I. P. S. Sa în mijlocul lor. Bunul păstor le răspunde cu părințești cuvinte. De aci se formează un disciplinat cortegiu parcurgând până în apropierea bisericii parohiale, unde înaltul oaspe e bineventat din partea p. F. T. Lazin în sobor de preoți, alături de alt popor dreptcredincios. Glasul blând și părintesc al I. P. S. Sale se aude din nou. Imbrăcând mandia și cu mitra pe cap, sub un baldachin purtat de patru cre-

dincioși I. P. S. Sa — urmat de mulțime, după câțiva pași e în fața bisericii care peste câteva minute e ticsită de cei adunați. În liniștea cucernică răsună plăcut tenorul p. M. Sălăjan cu „Impăratul cerurilor . . .“

Din asistență fac parte alături de I. P. S. Sa, II. Sa Dr. Gheorghe Miculaș vicar gen., Revs. protop. A. Băliban, p. F. Lazin, p. R. Mădăras, p. Gh. Miclăuș, p. Gh. Erdei, ca diaconi p. V. Barbu și p. Dr. C. Tămăian, iar la toiaș tânărul cleric abs. G. Buzăș.

În cadrul liturghiei arhieresti ține o mișcătoare predică însuși înaltul prelat, vorbind despre „Duminica orbului.“

Din cei mulți ce ascultă cuvântul străbătut de evanghelică inspirație remarcăm ca oaspeți

pe dd. Dr. S. Erdeli f. senator, Dr. Romul Pop adv. p. prof. A. Cosma, D-l Surducă adv. — toți din Oradea; D-na T. Erdei—Fegernic, D-na Miclăuș—Sarcău, D-na M. Petruș, Dr. Șt. Lipcei adv., D. plut.-maj. Selișcan cu d na—Sălard; D. plut. Stancu, D-na Sintimbreu, p. Moodi—Cheș, p. Gh. Mădăras—Sărsig, p. A. Lazar—Chioag, D. Filimon Popa inv. pens.—Cenaloș, D. Alex. Pop inv.—Vaida, D. Gh. Petruș inv.—Fegernic etc. etc.

După serviciul divin are loc la casa parohială o mică gustare, după care I. P. S. Sa cu întreaga suită grăbește spre Oradea pentru a lua parte la festivitățile desvelirii statuiei M. Sale Regelui Carol II.

CRONICI

— **Aviz.** La Liceul rom.-cat. de fete Sf. Ursula cu drept de publicitate și limba de predare română, se va ține examenul de admitere în clasa V-a în ziua de 23 Iunie a. c. Cererile de înscriere însoțite de actele necesare se vor prezenta Direcțiunii între 19—22 Iunie.

La internatul școlii (conversație în limba română și franceză) se dau informații până la 15 Iulie. La începutul anului școlar viitor se deschid și cursuri particulare. *Diracțiunea.*

— **Adunarea generală a Agru-lui Oradea-Olosig.** Zi-lele trecute a avut loc în Sala festivă a Seminarului Teologic gr. cat. român din Oradea adunarea generală a organizației Agru-lui. Au luat parte la această adunare toți credincioșii în frunte cu intelectualii din localitate. Remarcăm între cei prezenți pe Domnii: p. protopop Gh. Maior, p. V. Stan, prof. Petru Fodor, primarul Municipiului, Dr. I. Hica, prof. Augustin Cosma, prof. I. Buta, prof. I. Pop, prof. S. Anca, Dr. Michiș, Dr. V. Maior, Dr. N. Maior, Dr. Terjan, S. Dunca, etc.

D-l Dr. Hica, președintele organizației, deschide ședința, schițând problemele ce se pun și așteaptă rezolvare din partea acestei organizații. D-l Dunca citește raportul de activitate, D-l prof. I. Buta prezintă raportul casei. — Ambele rapoarte sunt acceptate, aducându-se mulțumiri raporturilor. Expirând mandatul comitetului, D-l Hica prezintă demisia comitetului, după care se trece la alegere. Comisia de candidare e compusă din p. protopop Gh. Maior, prof. Petru Fodor, prof. A. Cosma, prof. I. Buta, p. V. Stan. Comisia propune și adunarea acceptă următorul comitet: Președinte: prof. Iacob Crișan, vice-preș. Dr. Terjan, secretar: I. Dunca, cassier: prof. I. Buta, membri în comitet: prof. Petru Fodor, Dr. R. Pop, prof. A. Cosma, Dr. N. Maior, prof. S. Anca, Dr. Michiș, prof. I. Pop. — D-l prof. I. Crișan mulțumește adunării generale în numele comitetului și al său pentru încrederea arătată, schițând în câteva cuvinte viitorul program al organizației. Mai iau cuvântul p. prot. Gh. Maior, prof. P. Fodor și prof. A. Cosma, după cari se ridică ședința într-o atmosferă de încredere și dor de muncă pentru viitor.

— **Adunarea generală a Reuniunii „Sf. Maria“ dela parohia Oradea-Olosig** s'a ținut Duminică în 6 Iunie crt. După cuvântarea de deschidere a preș. bis. Rvs. *Gheorghe Maior*, paroh-protopop, arhidiacon on., D-na *Livia Iluștu*, secretara Reuniunii, a citit un luminos raport din care se desprinde o bogată activitate a celor trei secțiuni a Reuniunii credincioșilor (congregația — s. caritativă și s. paramentelor bis.). Congregația ține în fiecare Vineri seara rugăciuni în bis. Seminarului, se cuminecă des. — S. caritativă a ajutat mulți copii și adulți săraci de sărbători cu (circa 80.000 Lei). S. paramentelor a confecționat și a reparat multe odăjdii (pt. bis. Colegiului „Pio Romeno“ din Roma). — S'a amintit și activitatea congregațiilor dela școli: lic. Gojdu, lic. de fete și șc. norm. unită, a căror activitate stă în șezători cu program tot la două săptămâni. — A urmat apoi un bogat program artistic susținut de elevi și eleve congreganiste dela șc. secundare. Cuvântul de încheiere l-a rostit doamna *Elena Clortin*, enunțând energic voința de a munci a Reuniunii și în viitor. Sala frumos împodobită este meritul doamnei presidente Maria Dr. Radu și Dș. vicepreș. *Cornelia Erdeli* Ar fi de dorit, însă, ca programul artistic, susținut de obicei de elevi și eleve, să fie revăzut în prealabil de cei în drept, ca să nu se mai execute ca de data aceasta, „Doine“ frumoase de altfel, literare chiar, cari însă, nu cadrează de loc cu atmosfera de înaltă spiritualitate religioasă ce trebuie să domineze astfel de serbări.

— **La Bădăcini.** Reuniunea Mariană a serbat „Ziua Copilului“, într'un cadru frumos și cu program potrivit însemnătății zilei, instructiv, religios-cultural, conferință etc., în 23 Mai. La Liturgie, preotul a vorbit despre „Ziua Copilului“, iar după masă, la ora 4 s'a ținut serbarea la Casa Culturală „Dr. Ioan și Clara Maniu“ cu participarea membrilor reuniunii și mulțime din credincioșii parohiei. — S'a făcut premiere a 8 familii, cu copii dela 6—8 ani, fiecăruia conferindu-i-se 100 Lei, deci în total: 800 Lei. — Programul ședinței a fost: 1. Rugăciune. 2. Deschiderea ședinței prin președinte. 3. Paraclisul Maicei Preacurate, cântat. 4. Cântare religioasă. 5. Conferință din prilejul „Zilei Copilului“, ținută de către Prea Cuv. Sora M. Cecilia. 6. Cântări mariane. 7. Eventuale propuneri. 8. Conferirea premiilor familiilor cu copii numeroși. 9. Cuvânt de încheiere. — Deși „Ziua Copilului“ s'a serbat pentru întâia dată

în parohia și Reuniunea de aici, totuși rezultatul a fost foarte îmbucurător și promițător.

— **Agru — Fegernic.** Dacă de data aceasta insistăm mai mult ca altădată asupra unei bucurii agriste, o facem din simplul motiv, că serbarea organizată de cercul agrist „*Spinus și jur*“, de 23 V. C. în *Fegernicul Păr. Gh. Erdei*, iese din comun. Rar s'a putut vedea adunat — cu astfel de ocazii — un mănunchiu așa de frumos de intelectuali. — preoți și mireni — ca de data aceasta. Fegernicul în această caldă și frumoasă zi de Mai a fost locul de întâlnire a numai puțin de zece preoți, opt învățători, un avocat, doi notari, mai multe doamne și domnișoare și a unui considerabil număr de popor dreptcredincios. Dar să luăm lucrurile cu rând și cu socoteală. Sunt oarele trei p. m. Vechea bisericuță parohială geme de cei adunați, ca în glasuri de tropare, în fum de tămâie și la licărirea luminiițelor de ceară să se închine Domnului. „*Bine este cuvântată împărăția Tatălui...*“. „*Doamne strigat am către Tine...*“. „*Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta...*“. Mugurii gândurilor cucernice vor plesni biruitori din suflete; dorinți imaculate vor arde inimi »înfrânte și smerite«; rugăciuni sincere și stăruitoare se vor înălța triumfătoare spre împărăția luminilor cerești. Poporul recales așteaptă cu sete *binecuvântarea* Celui ce singur poate, cu adevărat binecuvânta, pentru ca apoi să asculte predica *Păr. F. Lazin* despre »*Relele ce bântuie omenirea.* — „*Binecuvântarea Domnului să vină peste voi cu al său dar...*“. — Valuri, valuri de credincioși îmbrăcați în haine de sărbătoare, înaintează grăbiți spre curtea Școlii primare din loc. Și când cei chemați în numele Domnului, își fac apariția, disciplinații elevi de sub iscusita conducere a *D-lui inv.-dir. Gh. Petruș*, intonează: „*Bine ați venit*“ urmat de „*Cristos a înviat*“. Umbrăoasa curte a Școlii primare e bine ticsită de lume, când *Păr. Lazin* rostește un cald cuvânt de deschidere, pentru a-i urma „*Noi vrem pe Domnul*“, cor executat de aceiași elevi conduși acum de *D-l Haiduc*, inv. Fegernic. — *D-l I. Man*, inv.-dir. *Spinus*, președ. cercului, își dezvoltă apoi conferința: „*Să nu mărturisești strămb împotriva aproapelui tău*“. — Lumea aplaudă, când își fac apariția în frumoase costume naționale, câțiva copilași dela »grădiniță«, cari instruiți de *D-na T. Erdei*, conducătoarea grădiniții — produc clipe neuitate prin gingășia recitării unor norocoase alegeri de poezii. Însuflețitul agrist, avocat *Dr. Ștefan Lipcei — Sălard*, vorbește despre „*Agru și ideea națională*“. Mai ia cuvântul și *D-l inv. Crișan — Sacalasău*, vorbind despre „*Femeia creștină*“. Un ultim cuvânt e al *Păr. Gh. Erdei* care vorbește frumos despre „*Scopul național și moral-religios al Agrului*“, încheind cu un cuvânt de mulțumită la adresa comitetului agrist »*Spinus și jur*«, precum și a oaspeților veniți cu acest prilej. — Bogatul și variatul program e închis de elevii străjeri de sub conducerea *D-lui inv.-dir. Gh. Petruș*, cu interesante exerciții străjerești, îndelung aplaudate de numerosul și selectul public. — Dea Domnul ca sămânța cuvântului creștinesc, aruncată cu atâtă generozitate de cei chemați, să rodească »spicul virtuților« singurul dătător de adevărată mângâiere sufletească. — *grăușor.*

— **Festival marianist la Șimleu.** Reuniunea Mariană și Societatea Prea Sfintei Inimi, sub conducerea neobositei Doamne: *Silvia Iepureanu*, prezidenta

**Care temniță nu te-a avut legat?
Care Biserică nu te are ritor? Damascul
foarte se mândrește cu tine, Pavele: că
te-a văzut copleșit de lumină, Roma,
care a primit sângele tău, și ea se laudă.
Încă și Tarsul mai mult se bucură și cu
dragoste cinstește scutecele tale! Petre,
piatra credinței, Pavele lauda a toată
lumea, dela Roma împreună venind, în-
tăriți-ne pe noi.**

(Din Rânduiala sărbătorii Sf. Apostoli Petru și Pavel).

ambelor societăți, au organizat o serbare religioasă în cinstea P. C. Fecioare. Serbarea s'a ținut în 30 Mai, în Palatul Cultural. Cuvântul de deschidere l-a rostit vicar Rev-mul Petru Cupcea, vorbind despre aparițiile dela Lourdes. S'a predat piesa religioasă »Minunile dela Lourdes«. — Rolurile au fost bine interpretate. Mai ales al D-nelor: *Toth și Jula*. — Venitul, atât material cât și moral, a fost mulțumitor. — Aducem pe această cele laudă vrednicei prezidente dorind să aibă cât mai mulți imitatori.

— **Agru la Vălni-Bihor.** În Duminică din 30 Mai a. c. în comuna Vălni s'au pus bazele Agrului. Într'un sat mic Acțiunea Catolică a prins. Popor puțin dar cu suflet mare. — Într'un mediu într'adevăr creștinesc poporul a primit a lupta în rândurile Agrului, spre a contribui la înflorirea Bisericii lui Cristos. — Serbarea s'a început la ora 3 și 30 p. m., de față fiind preoții din jur: *Păr. E. Chira-Pocola*, *A. Boșca-Petrani* și *G. Mureșanu-Prisaca* și *Vălni*. Se începe printr'un Paraclis oficiat de *Păr. E. Chira* și *A. Boșca*. Predică despre viețea creștinească *Păr. A. Boșca*. După Paraclis se face alegerea Comitetului și vorbesc *Păr. E. Chira* și *A. Boșca* despre însemnătatea și scopul Agrului. — Elevii dela școala primară sub conducerea *Păr. G. Mureșanu* cântă mai multe cântece naționale și religioase, declamând totodată și câteva poezii foarte bine reușite. — Poporul rămâne mulțumit și plin de entuziasm, dar cere să-și aibă și el un păstor sufletească în mijlocul lor, aceasta fiind unica lor dorință.

— **Agru la Prisaca.** În ziua de 23 Mai a. c. Agru din parohia Prisaca a aranjat una dintre cele mai reușite serbări agriste împreună cu sfințirea noului cimitir. La aceasta serbare de o adevărată înălțare sufletească au luat parte preoții din jur și o mulțime de agriști și delegați ai Agrului din comunele învecinate cari prin numărul lor impunător prevestiau dinainte succesul minunat al acestei serbări. După »*Binecuvântarea Euharistică*« ce s'a oficiat de către *Păr. E. Chira*, delegat protopopesic din *Pocola*, *Păr. A. Boșca* din *Petrani* și *Păr. G. Mureșan* din loc, *Păr. A. Boșca* ține o predică plină de avânt tineresc despre »*Sfânta Euharistie*« relevând mai ales dragostea nemărginită a lui Isus față de oameni prin întemeierea acestei taine preasfinte. După aceasta predică înălțătoare, mulțimea imensă de credincioși în cântări ieșite din inimi încălzite de dragostea lui Isus, în formă de procesiune solemnă se îndreaptă spre noul cimitir, unde se săvârșește sfințirea cimitirului. Aici *Păr. G. Mureșan* rostește o predică cât se poate de bine documentată despre »*Insemnătatea și sfințenia cimitirului*«. După terminarea acestui program premergător, în sala școlii primare avu loc șezătoarea Agrului cu un program cât se poate de ales, bogat și variat. Șezătoarea se deschide prin cântarea »*Cristos a înviat*« întonată de întreaga mulțimea. Urmează mai multe cântări și poezii drăguțe, executate de copiii școlii primare de sub conducerea harnicului și neobositului paroh *G. Mureșan* din loc. În cadrul programului *Păr. E. Chira* din *Pocola* conferențiază despre »*Scopurile Agrului*«. O conferință expusă cât se poate de bine, presărată cu o mulțime de exemple și ascultată cu viu interes din partea celor prezenți. Copiii școlii primare execută apoi mai multe cântări mariane, după executarea cărora vorbește *Păr. A. Boșca* despre »*Împărăția lui Cristos*«, arătând în câteva cuvinte în ce consistă

aceasta împărăție și dovedind însemnătatea cea mare a reînțoarcerii ei în lumea întreagă mai ales astăzi, când omenirea mai mult ca oricând, luptă pentru distrugerea și înlăturarea acestei împărății. Urmează câteva recitări și șezătoarea se încheie cu cântarea „Cuvine se cu adevărat”, iar Păr. G. Mureșan harnic și inimosul păstor sufletească din loc ține cuvântul de încheiere, mulțumind tuturor aceluia cari au contribuit la reușita acestei serbări, rugând din adâncul sufletului pe toți credincioșii ca să muncească și de aici înainte cu același efan sufletească pentru prosperarea și înflorirea acestei asociații, prin care muncă își vor asigura cel mai mare și însemnat bine din aceasta lume: mântuirea sufletului lor. Intre cei prezenți la șezătoare notăm prezente pe D-nele M. Chira din Pocola, I. Boșca din Petrani și T. Mureșan din loc. Nu putem însă trece cu vederea meritul principal al acestei serbări ce se cuvine neobositului paroh G. Mureșan, care a jertfit totul, muncind din răspu-teri pentru reușita acestei serbări într'adevăr magnifice.

Agrist I. V. B.

BIBLIOGRAFIE

Convorbiri Literare. Număr jubilar 1867—1937, LXX, 1—5 (Ianuarie—Maiu 1937). Bogat și frumos tipărit Monumental în felul său. Are în frunte tablouri. Tabloul No 1: Convorbiriștii din 1883. Tabloul Nr. 2: Convorbiriștii decedați, în frunte cu neuitata regină Elisabeta (Carmen Sylva). Tabloul Nr. 3: Convorbiriștii în viață la 1937, în frunte cu MM. LL. Regele Carol II și Regina Maria. În acest tabloul figurează și P. Ioan Georgescu. Tabloul Nr. 4: Falanga numărului jubilar de 1. 3. 1937 (actualul comitet de redacție). Reținem din sumarul așa de interesant al acestui număr jubilar titlul contribuției P. I. Georgescu: „Din legăturile lui Titu Maiorescu cu Ardeleni”, precum și acela al P. Ilie Dăianu; „Un român sfânt din cinquecento italian: Fra Geremia Vallaco”. P. Dăianu trimite această contribuție din Italia, unde a căutat cu mare râvnă urmele acestui venerabil călugăr capucin și de unde s'a înopiat încărcat de documente prețioase.

— **Preot Dr. I. Stanciu**, „Religia strămoșească” a Românilor, Craiova (Str Solomon) [1937], 40 p în 8°, 15 lei.

Păr. I. St. rela în discuție chestia mereu agitată a religiei „strămoșești”. Pe lângă texte aflate în parte și în cartea d-lui N. V. Pantea — unde mai sunt și altele — aduce și dovezi din scriitori mai noi. N. A. Constanținescu, Dr. Dron N. Jingoiu, P. P. Panaitescu și mai ales din atât de nedreptățitul C. Cernăianu. Tratează și despre vechile episcopii latine, martirii din Scitia, precum și despre misionari. Păcat că aceste din urmă capitole sunt numai registre de nume, fără viață și culoare.

Pentru reînvierea creștinismului paralizat prin dezbinarea dela centrul unității și al țării, înfățișarea iscusită a marilor pilde de mucenicie și apostolat de altă dată e lucru mai de seamă decât niște simple înșirări aride. Pentru raportul ei nou, recomandăm broșura.

— **Analecta Bollandiana**, t. SS. f. I et II. Extrait du tome 55 fasc. 1—2. **Guillaume de Jerphanion**, Les caractéristiques et les attributs des saints dans la peinture cappadocienne. Bruxelles, société des Bollandistes, 24, boulevard S Michel, 1937, Paris, libr. Auguste Picard, 82, rue Bonaparte, 28 pag. în 8°.

Păr. G. de Jerphanion a făcut o foarte importantă comunicare la al V. congres internațional de Studii bizantine, Roma 20—27. 9. 1936, despre caracteristicile și atribute de ale Sfinților în pictura capadociană. Până acum se credea că arta bizantină ignorează atributul individual. Chiar păr. H. Delahaye în celebra sa lucrare asupra Metodei hagiografice e de această părere, lată, însă, că cercetările mai amănunțite asupra picturii bisericești din Capadocia (secolele X și XI) îl forțează pe păr. G. de J. să rectifice această afirmație și să probeze cu lux de detalii gustul pronunțat al acestor arte pentru caracteristice și

tribute. Distinsul autor, profesor la institutul pontifical oriental din Roma, are în curs de publicație o monumentală lucrare: „O nouă provincie de artă b'zantină, bisericile din crăpăturile stâncilor Capadociei”, două tomuri în patru volume cu foarte interesante planșe și desene. O recomandăm călduros. (lg.)

— **Sfântul Anton de Padua de Fr. Arsenie Bixad**, 1937. Pagini 96. Prețul 8 Lei.

Sfântul Anton de Padua e unul din cei mai bine cunoscuți și cinstiți sfinți la poporul nostru. Dovadă sunt icoanele cari nu lipsesc aproape din nici o biserică, frumoasa mănăstire dela Drăgești, miile de suflete cari l se adresează cerându-i ajutor. Fratele Arsenie, basilițan, a adus un imens serviciu sufletelor compunând broșura de față. Cuprinde vieța, minunile, moartea taumaturgului (Marția, ziua lui, novena în cinstea Sfântului, diferite rugăciuni, toate într'o limbă frumoasă și lăgărită. Broșura pe care o recomandăm — va produce multă mângăiere și pace în sufletele cetitorilor. M.

— **L'avenir de la Presse Catholique**, bulletin du Bureau international des Journalistes Catholiques, 44, Rue du Cherche-Midi, Paris VI-a, publică în No. 8 din Mai 1937 o splendidă dare de seamă asupra congresului Presei Catolice ținut la Roma (24—27. 9. 1936). Intre documentele ce publică în întregime este Raportul secretarului general al acestu Birou d. Ioseph Ageorges, apoi Raportul prezentat de P. canonic I. Georgescu despre presa catolică din România.

Pelerinaj la sanctuarele din Franța.

Cu binecuvântarea I. P. S. S. Dr. Valeriu Tr. Frențiu episcop al Orăzii, se organizează un pelerinaj românesc la principalele monumente religioase și istorice din Franța

DURATA 23 ZILE

Plecarea: 26 Iulie (h. 20'37) Jimbolia

Sosire: 17 August (h. 11 06) Jimbolia

ITINERAR: Jimbolia—Milano (2 zile, cu excursie la Certosa di Pavia. Mormântul sf. Ambrosie și sf. Augustin) — Lyon (cu excursie la Ars, mormântul sf. preot de Ars) — Paray le Monial (mormântul sf. Maria M. Alacoque) — Nevers (sf. Bernadetta Soubirous vizionara dela Lourdes) — Paris (5 zile. Parisul religios și modern, expoziția, Louvre, excursie la Lisieux, casa și mormântul sf. Tereza de Pruncul Isus; la Versailles Trianon etc.) — Lourdes (2 zile) — Toulouse (1 zi, mormântul sf. Toma de Aquino) — Avignon (2 zile, palatul papilor) — Marsilia (1 zi) — Coasta de Azur (2 zile: Nice—Grande Corniche—Menton—Monaco—Monte Carlo—Cap Martin) — Venezia (2 zile) — Postumia (vizitarea grotelor) — Jimbolia.

Prețul de participare:

Tren cl. III: Lei 20 700 — cl. II: Lei 24 300

În preț se cuprinde: Biletul de tren cu locuri rezervate. Pensiune completă dela Postumia la Postumia, în hotel de bună categorie, toate transporturile și bacșișurile, hamalăcurile în gări, taxele de intrare în toate locurile ce se vor vizita conf. programului, toate vizele trebuincioase.

Inscrierile: se fac la Episcopia română unită Oradea pentru Ardeal și la Cit, București, Calea Victoriei 53, pentru vechiul regat. — Pașaportul individual se va depune la biroul de înscriere cel mult până la 15 Iulie crt. — Devize asigurate.

— Numărul participanților limitat.